

Umen

revue pre duchovný život.

OBSAH:

číslo II.

42.

Cesty. Anjelov: Božie Telo 241. Pius XII.: Bojovník Pravdy 242. Habáň: Nemáme tu trvalý pobyt 246. Müller: Ako sa modliť 249. Beňuška: Eucharistia obnovuje a pripomína smrť Pánovu 253. Soukup: Radosť nátnika 256. Friethoff: Vě-

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habán,
OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange,
OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friet-
hoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup,
OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof.
MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz
J. Chura; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol
Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof.
Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Ra-
jec; Dr. Ivan Mastýřak, CSSR; prof. Ján
Haranta.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem
prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné
na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre
Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

V JÚLI A V AUGUSTE Smer nevyjde, preto
nereklamujte. — Cez prázdniny sídite sa s mnohými,
ktorí ešte nepoznajú náš časopis. Získajte ich pre náš
duchovný program. Ak potrebujete propagačné čísla,
napíšte do našej administrácie. Radi vám pošleme
gratis staršie aj najnovšie čísla.

SLOŽENKY vkladáme preto, aby ste nezabudli
vyrovnať predplatné. Niektorým sme museli Smer
zastaviť, lebo nezaplatili ani staré dlžoby, a my pri
rozdávaní gratis exemplárov študentom rátame
s každým halierom.

Maturantom. Poznáte dominikánov aj náš apo-
štolát zo Smeru. Po dvojročnej práci naše duchovné
smeristické hnutie zakotvilo na Slovensku všade tam,
kde katolíci zavčas poznali, že trvalé hodnoty vedia
tvoriť len takí ľudia, čo žijú na vysokej náboženskej
úrovni. Náš program dobre pochopila katolícka inte-
ligencia, a študenti zo všetkých kútov Slovenska pri-
hlásili sa za príbojníkov tohto mladého hnutia. A to
nás teší najviacej. Môžete nám pomáhať ako laickí
apoštolovia, ale účinnejšie nám pomôžete, keď sa pri-
hlásite za členov našej dominikánskej rodiny, ak vás
Boh volá. Čo budeme od Vás žiadať? Čistý úmysel
slúžiť Pánu Bohu v dominikánskom živote a potom
slúžiť aj nesmrteľným dušiam tak, ako im slúžili naši
najväčší bratia: svätý Tomáš Akvinský a svätý Albert
Veľký. Dominikánsky apoštolát má ráz vedecký, ale

Fr. A. M. Anjelov, OP.

BOŽIE TELO.

Večné Slovo stlmilo v čase
tlenidlom tela nemrúci jas;
a oboje tají zase
hrozno a krehký pšeničný klas.

Človečenstvo, božstva nástroj,
tu pod sviatostnými závojmi
života milosti náš zdroj
viditeľný, bezdný a hojný.

Do času večnosť prelieva,
ľudskému božské dáva zasa.
Nepoškrvnený spôsob chleba
viere šepká: Kofká tam krása!

Hostia svätá, spasný kalich,
dva razy Skrytého obeta;
potrava veľkých i malých,
skromne, no zázračne odetá.

Začlonený božstva nástroj,
láskou nás mocne prikuj k sebe;
s rozkošnou Trojicou nás spoj,
do jej lona voved' zo zeme!

Bojovník Pravdy.¹

Jeho Svätosť Pius XII.

1.

Slovo Stvoriteľovo, Kristovo, Pavlovo, Dominikovo.

Dejiny Cirkvi svätej sú dejiny božieho slova, toho slova, ktoré na počiatku stvorilo svetlo a vesmír a celé dielo korunovalo stvorením človeka, ktorého na skúšku postavilo do rozkošného raja; ono kriesi mŕtvych z hrobu a dáva rozkazy vetrom a búrkam.

Keďže svet svojou múdrosťou v múdrosti božej, javiacej sa vo stvorení, nepoznal Boha, zapáčilo sa Bohu bláznovstvom kázania spasiť veriacich, ako píše svätý Pavol.² To je slovo, ktoré zaznieva od večnosti do večnosti cez všetky veky, a blahoslavení, ktorí ho počujú, lebo je slovom večného života! Slovo, ktoré vtelené Božie Slovo zo svojich svätých úst vložilo do úst svätých apoštolov ako slovo smierenia medzi nebom a zemou, keď im vravelo: „Idte, kážte evanjelium všetkému stvoreniu!“ Toto slovo rozhlaholilo sa nad svetom, zaznelo aj tu v Ríme z úst reľazami sputnaného Petra a Pavla, lebo božie slovo nemožno stlmiť ani spútať reľazami pozemských vládcov.

A čujem svätého Pavla, — veľkého hlásateľa viery a pravdy, ktorý bol daný svetú ako učiteľ národov — ako ďalej zo svojich úst dá-

¹ Urývok zo slávnostnej reči svätého Otca Pia XII. (v ktorej budeme pokračovať), ktorú povedal 2. júna 1935 pri prenášaní hlavy svätého Dominika. Geniálna osobnosť tohto Kazateľa milostí celkom získala si srdce terajšieho svätého Otca, ktorý ešte roku 1935 prijal rúcho tretej rehole svätého Dominika. Ako dominikánsky terciár má meno Brat Albert Tomáš podľa dvoch dominikánskych svätcov a cirkevných učiteľov.

² 1 Kor. 1, 21.

va slovo, čo od Krista prijal, milovanému žiakovi Timotejovi, keď mu hovorí: „Hlásaj slovo!”

Pohľad na veľkého hlásateľa národov vyvoláva pred naším zrakom iné videnie: videnie hlásateľov božieho slova, udatného a žiariaceho voja, na ktorého čele obdivujeme Dominika Guzmana, ktorého oslave zasväcujeme tieto slávnostné dni. Budeme mu v nich spievať slávu, ktorá už po sedem storočí obklopuje jeho oltár.

V Pavlovom svetle budeme uvažovať o veľkom patriarchovi Bratov kazateľov,³ ktorý nasledovaním svätého Pavla nasledoval Krista, bol učenív ku Kristu aj Pavlovi, ktorý nám volá: „Buďte mojimi nasledovníkmi, ako ja som Kristov.”⁴

Tak sa Boh javí podivný vo svojich svätých, z ktorých jeden prijíma svetlo od Krista a dáva ho druhému; a všetci navzájom sa osvetľujú, rastú v tom istom božskom svetle tak, ako slnko osvetľuje planéty, ktorých lúče spolu s lúčami usmievajúcich sa hviezd pôsobia čaro-krásny vzhľad našich nocí.

Dominik podľa Pavlovho vzoru stal sa Kristovým hlásateľom, jeho vyslancom a zástupcom: Hlásaj slovo! Ako svätý Pavol aj on cítil ustavičné popudy horlivosti a starostlivosti o všetkých veriacich Cirkvi svätej; okolo seba sosskupil zástup pomocníkov, apoštolov, určených, aby prechádzali svetom v útechách a trápeniach, v dňoch radosti a smútku: „Naliehajte príležite aj nepríležite!” So svätým Pavlom prišiel Dominik ako učiteľ všetkej vedy a ctnosti; bol poverený, aby usvedčoval z falošných náuk, povzbudzoval a nabádal na dobré, napomínal a odstraňoval zlé

³ t. j. dominikánov, ktorých úradný názov je Bratia kazatelia, Fratres Praedicatores. OP. (Pozn. prekl.)

⁴ 1 Kor. 4, 16; 11, 1.

mravy. Tento učiteľský úrad zastával s nezmeniteľnou trpezlivosťou a nebeskou múdrosťou: „Karhaj, pros, zahriakavaj so všetkou trpezlivosťou a poučeni-
ním!”

V tento deň slávy a radosti pre vznešenú dominikánsku rehoľu, — v ktorej je nesmier-
na farcha podivnej pracovitosti a ktorá po se-
dem storočí, z veku do veku hromadí vavríny
a triumfy učenosti a ctnosti — zdvíha sa svätý
Dominik - Velikán: kazateľ, zakladateľ, učiteľ.
Ožaruje dlhý zástup svojich rehoľníkov a ne-
bojazlivých nasledovníkov liskom a svetlom
svojej otcovskej slávožiare: apoštolským žia-
rom, dômyselnou obnovou a víťaznou predví-
davosťou. To je hrdinská veľkosť, ktorú vám
chcem na ňom ukázať, kým ho vidím v búr-
kach a tvrdých skúškach trinásteho storočia
vzdelávať seba a utvárať sa na múdreho a svä-
tého napomínateľa. Do výšky dvíha nový štít
viery a vedy pred bojovníkmi svojho vojska,
ktorých poučuje, ako treba si urobiť
zo štúdia a vedy zbraň na obranu
všetkých právd božských aj ľud-
ských.

Naozaj patrí sa, aby veľká chvála na svä-
tého Dominika zaznievala v meste Ríme, ktorý
vidal jeho kroky a má v sebe ešte živé spo-
mienky na zázraky a jeho horlivosť, aby za-
znievala v tomto veľkolepom chráme, zasväte-
nom Stolicy Múdrosti, ktorá nesostupuje s fan-
tastických svetiel Olympu, ale z jasu svätých,
kde sa od večnosti zrodila.

No ak moje nedostatočné slová nevystihnú
takú slávu, budú vám zrejme hovoriť ctnosti
a činy veľkého patriarchu Bratov kazateľov.
Ony budú vám kázať príkladnou účinnosťou,
ktorá prevyšuje všetky slová, lebo ony sú slovo
živé a účinné, prenikajúce až do rozdelenia
duše a ducha, článkov aj mozgov a posudzujúce

aj myšlienky a úmysly srdca,⁵ slovo, ktoré my pútnici a blúdiaci v neistých myšlienkach a v nestálosti života veľmi potrebujeme: „Hlásaj slovo, naliehaj príležiťte aj nepríležiťte; karhaj, pros, zahriakaj so všetkou trpezlivosťou a poučením.“

Vzor kazateľov.

Hodnosť kazateľa štepí sa na ľudskú prirodzenosť tajomstvom viery. Medzi ľudskou prirodzenosťou a tajomstvom viery otvára sa priepasť božského. Kto ju presklepí, ak nie ten, ktorého rameno podpiera božský príkaz? „A k o ť e b u d ú k á z a ť, k e d ť i c h n e p o š l ú?“⁶

Uprite so mnou zrak na tento oltár viery! Vo svätostánku je prítomný a skrytý uprostred nás ten, o ktorom prorokovali, ktorého očakávali a ktorý prišiel, najvznešenejší z kazateľov ľudského pokolenia, Slovo Božie, ktoré sa človekom stalo, poslané od Otca, aby hlásalo a ukázalo padlému ľudstvu v sebe samom most, ktorý presklepúva priepasť a vedie na cestu pravdy a života, ktorý je v tajomstve viery. Kristus je náš jediný učiteľ a zvestovateľ večného posolstva; je Slovo, ktoré hlása samo seba: Pravdu a Múdroosť. A keď hlásal sám seba, hlásal Otca, ktorý ho vyslal: Hlásaj slovo!

Či Kristus nie je majster kazateľov? Či apoštolovia nenaučili sa v jeho božskej škole svätú náuku a spôsob, ako hlásať svetu božie kráľovstvo? Či neboli vyvolení a shromaždení do jednej spoločnosti, aby boli u neho v akomsi noviciáte? A rozoslaní medzi palestínsky ľud, nezačali pod jeho dozorom hlásať jeho slová, ktoré mali niesť ďalej za hranice medzi národy celého sveta?

⁵ Žid. 4, 12.

⁶ Řím. 10, 15.

Ó áno, Učiteľ národov, svätý Pavol, voláš, že si nasledovník Kristov nielen životom, ale aj slovom. Oblečený v Krista a majúc v ústach Kristovo slovo, nedbáš na únavu a prechádzaš cez všetky nebezpečenstvá na zemi, na mori a medzi ľuďmi. Si zvučná poľnica, zaznievaš s nového Sionu, aby si prebudil mŕtvych k životu a milosti, ty budeš vzorom Dominikovi Guzmanovi, ktorý nasledovaním teba nájde pre svojho silného ducha najľahšiu cestu, vedúcu k nasledovaniu Krista.

Aj on bude Kristovým kazateľom, lebo aj do neho Boh vložil ohnivú a urodzenú povahu, ktorá z neho robí nepremožiteľného bojovníka slova.

Nemáme tu trvalý pobyt.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP.

Pozemský život človeku nestačí pre mnohé príčiny. Preto ľudia sa unavujú hľadaním svojho plného šťastia vo stvorených a pomíňajúcich veciach. Túto skutočnosť jasnejšie poznávame v modlitbe; tým, že sa duša pozdvihuje k Bohu a z neho čerpá nové svetlo, bezpečnosť a večnosť, lepšie vidí, že pozemské, pomíňajúce veci sú len tieňom skutočnosti, ktorý zatemňuje lísk pravého života. Preto človek, ktorý sa modlí, poznáva, že pozemský príbytok nie je pravý príbytok, a so žalmistom volá: „Beda mne, že sa môj pobyt predlžuje medzi obyvateľmi Kedaru“, t. j. v pozemskom prebývaní. V modlitbe sa v človeku prebúda svätá clivá túžba po Bohu a po večnom živote: „Ako jeleň túži po prameni čerstvých vôd, tak moja duša túži po tebe, Bože!“

Modlitbou sa zúčastňujeme na novom poznaní vecí a názore na smysel života a vecí, lebo sa zúčastňujeme na poznaní večnej Múdrosti, nakoľko sa ľudskej duši dáva poznať.

: Večná Múdrost volá Iudi, aby sa od nej učili, ako sa stať blaženým; volá Iudi, podporuje ich, ak chcú prísť, a zahŕňa ich mnohonásobnými dobrodeniami. „Predchádza tých, ktorí po nej túžia, a prvá sa im ukazuje. Kto zrána bedlí, aby ju mal, nebude mať horkosti, lebo ju nájde pri svojich dverách. Múdrostou zaoberať svoju myseľ značí byť rozumný.“ Večná Múdrost sa dáva a ukazuje svoje priateľstvo. Kto nežije z večnej Múdrosti, je najubohejší človek, čo aj je ináč bohatý. Zle používané a milované bohatstvo bráni poznávať večnú Múdrost. Preto večná Múdrost, Kristus, takým prísne vraví: „Beda vám, boháči, ...; ľahšie je ľave prejsť cez ihelné ucho, ako bohatému vojsť do kráľovstva božieho.“

Kto nepoznáva večnú Múdrost, Krista, nemôže ju milovať. Preto treba študovať večnú Múdrost, to jest usilovať sa poznať najlepšiu vedu, ktorú svätý Pavol nazval „vynikajúcim vedením o Ježišovi Kristovi“. V modlitbe sa myseľ pozdvihuje k večnej Múdrosti, aby z jej plnosti čerpala toto nevyhnutné poznanie. Večná Múdrost svojou dokonalosťou a vznešenosťou vyniká nad všetko. Človek teda veľmi potrebuje pozdvihovať sa k nej a priblížiť sa k nej, aby poznal večnú Múdrost, plnú pôvabu a krásy božej, ktorá usporiadala vesmír, všetkému dala zákony a poriadok a vie dať poriadok a smer ľudskému životu. Aj srdce človeka je stvorené podľa večnej Múdrosti. Človek totiž potrebuje účasť na večnosti a na božích daroch, láske, добрote, milosrdenstve a kráse, že bez nich ľudské srdce nikde a nikdy nie je plné. Meradlom našej duše je neskonalá dobrota večnej Múdrosti; preto duša sa musí spravovať týmto meradlom. Nič iné nestačí na to, aby duši nahradilo večnú Múdrost a jej pôvab. Teda modlitba môže nám otvárať zdroje večnej Múdrosti, aby sme z nich čerpali najlepšie vedenie.

Nemožno ani myslieť niečo väčšieho a vznešenejšieho pre dušu nad večnú Múdrost'. Keď dušu zušľachťuje každé nové poznanie a duševná láska, aká musí byť ušľachtilosť duše, keď poznáva večnú Múdrost', keď sa ňou zaoberá a ju miluje?

Svätý Ján Zlatoušty vraví, že Kristus, Bohočlovek je súhrn všetkých dokonalostí božích aj stvorených. „Všetko, čo môžeš alebo máš chcieť, je náš Pán Ježiš Kristus. Túž po ňom, hľadaj ho, lebo on je drahocenná perla, pre ktorú všetko treba predať a kúpiť ju.“ Ak modlitba nám pomáha zaoberať sa večnou Múdrostou a dosiahnuť ju ľudskými schopnosťami, svojou dušou, vtedy modlitba sama je vznešená. Nemožno nájsť vznešenejšiu službu hoci ktorému stvorenému kráľovi pozemskému nad vznešenú službu Kristu.

Večná Múdrost' sa osvedčuje tým, ktorí ju hľadajú a po nej túžia. „Blažení, ktorí ju poslúchajú, blaženejší, ktorí po nej túžia a ju hľadajú, najblaženejší tí, ktorí zachovávajú jej prikázania a v srdci zakúšajú nekonečnú slasť, ktorá je radosťou a blaženosťou večného Boha a slávou anjelov.“¹ Táto slasť z večnej Múdrosti je nad každú inú slasť, nad všetko stvorenie, čo akokoľvek môže hladujúcej duši prispieť k utíšeniu a osvieženiu. „Gustate et videte! Okúste a vid'te!“ Opojnosť z večnej Múdrosti je ohnivá, spaľujúca všetko ostatné, takže pred ňou nič nemá cenu, všetko sa zjavuje vo svojej úbohosti. Prebývať s večnou Múdrostou nepôsobí horkosť ani únavu, skôr radosť a veselosť.

Modlitba značí náš rozhovor s večnou Múdrostou. Dotiaľ môžeme sa s niekym rozprávať, dokiaľ nám priateľ má čo dávať zo svojej duše. Ak v ňom niet nič, rozhovor mení sa na nudu. Ľudia nemajú taký veľký duševný kapitál, aby rozhovor s kýmkoľvek bol ustavične možný

¹ Blahoslavený Ľudovít Mária z Montfortu, OP.

a neunavoval. Lahko môžeme odhaliť v ľuďoch alebo v priateľoch slabé chvíľky, v ktorých už nemajú, čo povedať alebo nehovoria zaujímavé veci. Večná Múdrost' je nekonečná a nevyčerpatelná. Rozhovor s ňou je vždy nový a lepší. Ak je modlitba správna, nemôže sa duši znechutiť práve pre vnútorný rozhovor s večnou Múdrost'ou. Preto sa niekomu znechutí modlitba, že buď ju nekoná správne alebo nie je ešte dost' duchovným človekom, aby chápal rozhovor s večnou Múdrost'ou. V takom prípade človek prezradzuje svoju slabosť, kým modlitba ostáva vznešená, veľká a plná občerstvenia pre čisté duše.

Modlitbou sa povznášame k poznaniu Boha a jeho Syna Ježiša Krista a tým čerpáme z večných a nesmrteľných prameňov. Teda nemožno žiť na tomto svete dokonale bez stáleho pomeru k večnej Múdrosti, bez ustavičnej modlitby, k čomu nás povzbudzuje sama večná Múdrost'.

Modlitbou dosahujeme náplň našej clivosti po večnom živote.

Ako sa modlíť.

Dr. Inocent Müller, OP.

V minulom článku sme zdôraznili, že modlitba, ktorú svätci pomenovali rozhovorom s Bohom, musí byť najprv prejavom úcty a klaňania, a až potom vyjadrením prosieb a žiadosti. Tým bol naznačený cieľ modlitby a tiež spôsob, ako sa máme modlíť. Modlíme sa preto, aby sme Pána Boha uctili, aby sme sa mu klaňali, a napokon preto, aby sme mu predostreli svoje prosby.

Pri modlitbe predstupuje stvorenie pred Stvoriteľa, slabý človek pred všemohúceho Kráľa, aby s ním rozprával. Čo má vykonať najprv? Uctiť ho, pokloniť sa mu. To musí byť prvý prejav duše dvíhajúcej sa v modlitbe

k Bohu. Kľaňať sa Bohu znamená uznať jeho najvyššiu svrchovanosť a svoju úplnú závislosť od neho. Veď celý vesmír sa primerane kľania Bohu. Pravda, neživé a nerozumné tvorstvo nemá rozum, aby pochopilo veľkosť tohto úkonu, nemá milujúce srdce, aby ním prejavilo vďačnosť k svojmu Stvoriteľovi. Ale nevybočuje z prirodzenej dráhy, po ktorej mu káže ísť Boh; preto zachovávaním večného božieho poriadku stále vzdáva Bohu úctu a kľania sa mu. Celý vesmír s nekonečným bohatstvom svojich prejavov kľania sa Bohu aj tak, že nám ľuďom dáva možnosť vystúpiť vyššie, od krásnej prírody k jej Tvorcovi; pre človeka je živou školou, v ktorej môže odpočúť chválospev na všemohúceho Stvoriteľa. A v človeku je zas rozum, iskierka božieho svetla, ktorou poznáva vznešenosť Boha nielen z prírody, ale aj zo zjavenia; vie, že všetko stvoril z ničoho, vie, že jestvovanie celého vesmíru závisí od jeho svätej vôle, preto padá pred ním, kľania sa mu, aby mu prejavil svoju lásku, úctu a spolu úplnú podrobenosť a závislosť. Človek, kráľ prírody, poznáva, že Boh je najdokonalejšie bytie, preto je nepochopiteľný; poznáva, že je najdokonalejšie dobro, ktoré sa ustavične rozdáva, preto jeho láska ho priťahuje, preto sa mu podrobuje, preto sa mu kľania, lebo vie, že dobre je byť s tým, ktorý je najdokonalejšie Dobro.

Mnohí mystici s veľkou záľubou kľaňali sa božej všemohúcnosti, velebnosti, добрote a láske, ktorú našli skrytú vo stvorení, v prírode. Známy francúzsky mystický spisovateľ Olier pri svojich vychádzkach poľom napísal tieto hlboké vety: „Môj Bože, kľaniam sa ti vo všetkých stvoreniach. Kľaniam sa ti ako jedinému udržiavateľovi vesmíru; bez teba by nebol, a všetko, čo jestvuje, jestvuje len skrze teba. Milujem ťa, môj Bože, a velebím tvoju vznešenosť, odzrkadľujúcu sa vo všetkom stvorení.

Všetko, čo vidím, môj Bože, všetko mi vyjadruje tvoju krásu, skrytú a neznámu ľudským očiam. Klaniam sa tvojej velebnosti a vznešenosti, ktorá zatieňuje aj slnko..."

Preto pri modlitbe prvý úder srdca, spájajúceho sa v rozhovore s Bohom, musí vyznieť v hlboké klaňanie, ktorým v hĺbinách duše uznávame velebnosť dobrotivého Pána Boha a svoju úplnú závislosť od neho.

Lež Pán Boh nie je iba najvyšší Pán vesmíra, on je tiež náš najväčší, najveľkodušnejší dobrodinec. Od neho máme všetko, len od neho môžeme očakávať všetko, a to v prirodzenom poriadku aj v poriadku nadprirodzenom. Preto má právo na naše uznanie, na našu vďačnosť, lebo denne od neho prijímame vždy nové dobrodenia. Na to myslí Cirkev svätá, keď nás denne vyzýva pri svätej omši, aby sme Pánu Bohu ďakovali za dobrodenia, najmä za dar, v ktorom sú shrnuté všetky božie dobrodenia, za Eucharistiu: „Ďakujme Pánovi, nášmu Bohu. Veru je dôstojné a spravodlivé, slušné a spasiteľné vždy a všade ti ďakovať.“¹ Na inom mieste vnuká nám svätá Cirkev spôsob, ako máme ďakovať: „Vďačíme sa ti za tvoju veľkú slávu.“² Zdá sa nám, že Cirkev svätá pri svojich bohoslužbách nasleduje príklad Veľkňaza Krista, ktorý tak často vzdával vďaky svojmu nebeskému Otcovi. A svätý Pavol vo všetkých svojich Listoch neprestáva pripomínať prvým kresťanom, aby ďakovali Bohu za prijaté dobrodenia: „Ďakujte za všetko, lebo toto je vôľa božia v Kristu Ježišovi, ohľadom na vás všetkých.“³ Chvála Bohu za jeho nevýslovný dar.“⁴

¹ Omšová prefácia.

² Z chválospevu Gloria in excelsis.

³ 2 Tes. 5, 18.

⁴ 2 Kor. 9, 15.

V takejto modlitbe klaňania duša môže sa dokonale usobrať a v usobraní rozpriada rozhovor s Najsvätejšou Trojicou, ktorá v nej prebýva. Na takúto modlitbu myslel Pán Ježiš, keď poučoval poslucháčov, ako sa majú modliť: „A keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa radi modlievajú v synagogách a stojacky na rohoch uličných, aby ich ľudia videli. Veru, povedám vám, dostali svoju odmenu. Ale ty, keď sa budeš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor dvere, a modli sa ku svojmu Otcovi v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti. A keď sa modlíte, nehovorte mnoho ako pohani; myslia si, že pre mnohé hovorenie budú vyslyšaní.”⁵ Hlboký smysel Kristových slov vyjadrila svätá Terézia takto: „Modlitba je priateľské obcovanie, v ktorom duša často a často rozpráva sama s Bohom, o ktorom vie, že ju miluje.” Túto vnútornú, jednoduchú modlitbu poznaly všetky duše svätcov, hoci nepoznaly moderné poučenia a metódy rozjímania. V nej obsiahly mnohé nadprirodzené dary a osvietenia, touto jednoduchou modlitbou pripravily sa tiež na prijatie vliatej kontemplácie tajomstiev života Krista Pána.

Klaňanie v modlitbe vychádza z veľkej lásky k Bohu, preto nie je to iba úkon rozumu ako napríklad štúdium. To si musíme dobre uvedomiť, aby sme nestotožnili uctievanie Pána Boha klaňaním so štúdiom. Koľkí ľudia zvedavo túžia poznať Pána Boha, prežívajú vnútornú radosť z podrobných úvah o božích vlastnostiach, ale toto všetko je číre poznanie bez lásky a neraz je príčinou pýchy rozumárov. Štúdium, bádanie, nepredpokladá nevyhnutne milosť posväcujúcu a lásku v duši a vždy neprispieva k rozmnoženiu týchto darov v duši. Vnútorná modlitba klaňania je

---

⁵ Mat. 6, 5—7.

prejavom duše, ktorá miluje Boha, ktorá sústreďuje svoju pozornosť na jeho dobrotu, kochá sa v ňom, vzlyká a túži po spojení s ním. Vylučuje teda pýchu a predpokladá hlbokú pokoru, ktorá v duši stále rastie, lebo duša vidí vždy priezračnejšie svoju poškvrnenú minulosť, zneužívanie božích darov, svoju úbohosť a slabosť, lebo vie, v akej krehkej nádobe nosí posväcujúcu milosť a všetky nadprirodzené dary. Z tohto poznania potom vyklíči v duši klaňanie, úkon rozumu a vôle, ktorý je stále zúrodňovaný božskými ctnosťami a darmi Ducha Svätého. Preto jednoduchá vnútorná modlitba klaňania je najpriamejšou cestou ku vliatej kontemplácii tajomstiev našej spásy. Potvrďuje to svätá Terézia, ktorá takto vypestovala veľkého ducha modlitby vo svojich duchovných dcérach; „Osoby, ktoré sa vedia takto uzavrieť do malého neba svojej duše, kde býva ten, čo ich stvoril, nech veria, že sú na najlepšej ceste a že skoro sa budú napájať zo živých vôd. Veru vykonajú dlhú cestu v krátkom čase. Podobajú sa človeku, ktorý vstúpil na loď v čase priaznivých vetrov, preto za krátko prídu k cieľu cesty...“⁶

Duša, v základoch preniknutá týmto duchom závislosti od Boha, duchom hlbokkej pokory a veľkej lásky, môže v modlitebnom rozhovore predostrieť prosby a prosiť Pána o vypočutie.

Eucharistia obnovuje a pripomína smrť Pánovu.

Dr. Pavol Beňuška.

Po opise poslednej večere, ktorého význam bol už vyššie uvedený, svätý Pavol dodáva napomenutie pre tých, čo by sa odvážili ne-

⁶ Porov. P. Garrigou-Lagrange, OP: *Perfection chrétienne et contemplation*, sv. 1, str. 264.

hodne požívať Pánovo telo a Pánovu krv. Piše: „Kedykoľvek jete tento chlieb a pijete kalich, Pánovu smrť zvestujete, dokiaľ nepríde. Preto kto je chlieb a pije kalich Pánov nehodne, vinen bude voči Pánovmu telu a krvi Pánovej. Nech teda skúma každý sám seba a nech tak je z tohto chleba a pije z kalicha, lebo kto nehodne je a pije, ten je a pije si súd, lebo nerozsudzuje telo. Preto sú medzi vami mnohí chori a slabí, ba mnohí usnuli.”¹

Niektorí autori, ako napr. Réville, prekladajú hneď prvý verš tohto odseku v rozkazovacom spôsobe: Zvestujte smrť Pánovu, dokiaľ nepríde.² No celý súvis³ privádza čitateľa na ten záver, že svätý Pavol tu nedáva dajaké nariadenie, rozkaz, ale vysvetľuje smysel eucharistickej liturgie, ktorá opakuje poslednú Pánovu večeru. Sláviť túto liturgiu znamená zvestovať smrť Pánovu. „Zvestovať nie dajakú budúcu udalosť, ale zvestovať, oznamovať, predstavovať smrť Pánovu.”⁴

Takto u svätého Pavla eucharistická liturgia je pripomienkou, zvestovaním Pánovej smrti, ktorá v smysle Pavlovho učenia bola obetnou smrťou.

Podľa Révilla⁵ svätý Pavol nikdy ani len chvíľu nemyslel na to, že pri kresťanskej večeri sa pripomína a obnovuje smrť Pánova. Piše: „Kristova obeta bola jedinou obetou dokončenou raz navždy na križi.” Podľa tohto autora ako aj podľa iných protestantských teologov svätý Pavol videl v eucharistickej liturgii iba čiru symbolickú činnosť.

¹ 1 Kor. 11, 26—30.

² Tamže, str. 77.

³ Je síce pravda, že tento text hneď naväzuje na rozkaz opakovať to, čo Ježiš robil. Ale vo verši 26. je už tretia osoba, preto nemožno klásť tieto slová do úst Ježišových.

⁴ Batiffol, tamže, str. 104.

⁵ Tamže, str. 90.

Takýto výklad je v protive s celým eucharistickým učením apoštolovým, ktorý, ako sme už uviedli, zdôrazňuje realizmus, skutočnú prítomnosť Kristovu v eucharistických prvkoch. Áno, eucharistický obrad je pripomienkou obetnej smrti Kristovej. Pripomína ju už preto, že obrad vyvoláva spomienku na smrť Ježišovu; no pripomína ju najmä preto, že telo Kristovo a krv Kristova, obetované na Golgote, sú znovu tu prítomné. Pri eucharistickom jedle mystickým spôsobom obnovuje sa utrpenie Pánovo, kým nepríde. Toto tvrdenie nepresahuje učenie Pavlovo, ba je jeho odzrkadlením.

Z tejto náuky svätý Pavol vyvodzuje praktické závery pre prijímajúcich, upozorňuje hlavne na hrozné následky nehodného požívania Kristovho tela a krvi Kristovej. Ješť chlieb a piť kalich eucharistický nehodne značí previnil sa „proti Pánovmu telu a krvi Pánovej“. „Telo Kristovo a krv Kristova, proti ktorým hrešia tí, čo nehodne prijímajú, majú byť také telo a krv, ako sa podáva pri eucharistickom jedle.“ Opierajúc sa o mienku P. Bachmanna ten istý autor — Goguel — pokračuje, že svätý Pavol hovorí: vinný voči Pánovmu telu a krvi Pánovej, a nie iba voči Pánovi. To preto, že pre svätého Pavla chlieb-telo a kalich-krv sú naozaj Pán, a nie iba symboly. Takto realizmus eucharistického učenia Pavlovho je znovu zdôraznený.

Realistický charakter tejto náuky potvrdzuje aj nasledujúci verš 29., kde svätý Pavol zdôrazňuje, že ten, kto prijíma nehodne, kto nerozlišuje telo, sám sa odsudzuje a vystavuje sa priamo trestom. Preto každý má najprv skúmať seba samého, aby neprifaľoval na seba podobné nebezpečenstvo. Svätý Pavol žiada od Korinťanov, aby dobre skúmali, ako sú vnútorné pripravení, keď pristupujú k stolu Pánovmu. Ješť a piť tak, že niekto nerozoznáva telo, značí uvrhovať na seba trest boží.

Preto treba pred prijímaním skúmať seba samého a chrániť sa svätokrádežného prijímania. Lebo prijať Pánovo telo a krv Pánovu nehodne znamená odsúdiť sa a vystaviť sa trestu, ako v Korinte sa už ukázalo. Zaiste ide tu iba o ojedinelé prípady, o ktorých sa svätý Pavol zmieňuje ako by na výstrahu. Ďaleko je od neho myšlienka magických účinkov nehodného prijímania.

Radost' pútnika.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Pútnik na svojej ceste chce ísť radostne. O radosti počúva tri výroky. Básnik mu vraví, že radost' je ušľachtilá dcéra nebies. Vážny kazateľ mu hovorí, že radost' je podvodnica (Bosuet). Náboženský mysliteľ mu vraví, že radost' je „vôňa Boha, ktorú duša vdychuje“ (Hello). Pútnik sa nad tým trojakým poučením zamyslí, a chcelo by sa mu prestať myslieť na radost'. Ale pútnické zásady mu povedia, čo je radost' pútnika.

Najvšeobecnejšie a vari aj najobsažnejšie a najúplnejšie je radost' vyjadrená slovom „moja“. Svätý Tomáš Akvinský na tejto myšlienke stavia celú svoju filozofiu a teológiu radosti. Uvidíme to jasne, keď si jeho náuku zostavíme do stručných viet.

„Radost' je daná ako liek proti nedostatkom a ťažkostiam, z ktorých nevyhnutne vznikajú smútky. Radost' vzniká zo spojenia s vhodným, ktoré smysel pociťuje alebo rozum poznáva. Radost' môže vzniknúť buď z dosiahnutej dokonalosti, ktorá je podľa povahy vecí, alebo aj z práce, primeranej povahy a nerušenej. Radost' v človekovi je dvojaká. Buď čisto smyslová radost' alebo radost', vznikajúca z rozumových myšlienok. Každá smyslová radost' môže sa stať rozumovou radost'ou; môžeme pocífovať radost' v smysloch, ktorá nie je radost'ou ducha, ale

ducha robí smutným. Podľa toho, ako človek hľadá na niečo rozumom, smyslami, obojím alebo len jedným, môžu byť v človekovi rozličné radosti. Smyslovú radosť poznáme po tom, že pôsobí dajakú zmenu v telesnej stránke človeka; duchovná radosť je číry pokojný a pevný úkon vôle. Smyslové radosti sú menšie ako duchovné radosti; teda duchovné radosti sú väčšie a hlbšie ako smyslové. Lebo rozumové poznanie a rozumová činnosť je vyššia než činnosť smyslov, a tiež ich človek viacej miluje; radšej bude slepý ako hlúpy; tiež to, čo človek získa duchom, je väčšie a človeku drahšie ako to, čo získa smyslami. Z ľudskej nepozornosti je, že sa smyslové radosti zdajú väčšími ako radosti ducha. Čo sa smyslov dotkne, je človeku známejšie, lebo takú známosť má bez námahy, tak, ako zvieru; smyslová radosť sa prejavuje pohnutím telesnej stránky a preto hrmotnejšie ako radosť ducha; smysel viacej cíti každú ťažkosť a bolesť, robí ju veľmi veľkou a túži po lieku proti ťažkosti a proti nedostatku pri každej najmenej príležitosti. Sú neprirodzené radosti, keď sa totiž v niektorom jednotlivcovi poruší nejaká vrodená ľudská zásada, ako sú ľudia, ktorí pocifujú radosť pri požívaní hlíny. Jedna radosť môže byť proti druhej, jedna radosť môže zabrániť inej radosťi.”¹

Radosť je naozaj dokonale označená slovom „moja”. Ukojenie tohto slova môže človeka priviesť do takých ťažkostí, do takých rozporov, že by ľahko dal za pravdu spomenutému kazateľovi, že radosť je podvodnica. Ale pútnik si vie poradiť. Pútnika totiž radosť nemôže podviesť. Jemu sa radosť stane ozajstnou dcérou neba, nielen tak, ako to básnik myslel, ale doslova tak, ako to Hello povedal; stane sa mu vôňou Boha, ktorú duša bude hlboko vdychovať. Viera dá pútnikovi dosť svetla, aby

¹ Suma teologická I—II, 31.

v prirodzenej dvojitej radošti neostal pri nízkom, ani aby nezablúdil v smere. Čo mu dá viera, svätý Tomáš Akvinský ukazuje v II-II, 9.

Viera, vlastná duša cesty pútnika, najsamprv dáva dar Ducha Svätého, ktorý má v latinčine meno dar vedenia v smysle priam vedeckeho poznania, to jest poznania z dôkazov presnej úvahy a nielen zo zdania obrazotvornosti. Keďže každá veda je umenie, naši predkovia dali tomuto daru meno dar umenia; lebo je to ozaj najväčšie umenie postaviť dôkaz taký plný svetla, ako jasná žiara. Tento dar je stvorený najvlastnejšie na radosť pútnika, aby svojou rýdzosťou bola primeraná jeho postaveniu. Dáva mu správny a istý úsudok o stvorených a ľudských veciach, aby „vo svojom konaní vedel, čo je jeho povahe primerané“. Svätý Tomáš neváha tvrdiť, že akási blaženosť človeka je v náležitom používaní tvorstva, že toto používanie je náležité, keď človek všetko tvorstvo nejako uvádza do spojenia s Bohom. A k tomu mu pomáha dar umenia. Každá stvorená vec môže byť človeku príležitosťou straty niečoho vyššieho a Boha. Kto nemá správny úsudok a správne ocenenie tvorstva, na ktoré jeho žiadosť dajako volá „moje“, ľahko ho pokladá pre tú chvíľu za najvyššie dobro a nevidí vyššie, aby ho s ním porovnal a poznal, či tu nie sú dve radosti, ktoré sa vylučujú, a aby si uvedomil povinnosť sám vylúčiť nižšiu radosť. Aby si ako najhlavnejšie uvedomil to, že nijaká radosť nie je primeraná jeho pútnickej povahe, ak nemôže byť uvedená do spojenia s najvyšším, z ktorého vyplýva najvyššia radosť. Kde človek jednostranným ľudským umením nezatarasil cestu a prácu najvyššiemu umeniu Ducha Svätého, dáva mu akýsi podiel na božskom pohľade, ktorý naraz prenikavo vidí. Pozná, aké hlboké je slovo svätého Tomáša o druhom, čo viera dá pútnikovi: že z daru umenia plynie do duše blaženosť. Tá blaženosť, ktorú večná

Múdrost takto vyslovila: „Blahoslavení truchliaci, lebo oni budú potešení.“ Budú potešení, to jest na svojej púti budú mať vždycky pokojnú, božsky hlbokú radosť, lebo vždy budú mať to, čo je najprimeranejšie ich pútnickej povahe.

Kto je ozajstným pútnikom, teraz ľahko pochopí, prečo sa evanjelium nazýva radostnou zvesťou, prečo viera je prameňom najhlbšej životnej radosti, prečo bez viery nemôže byť hlboká životná radosť, prečo odklon od viery má vzápätí premenu ľudských pribytkov na zvieracie brlohy. Tiež sa mu nijako neprirodzené nebudú zdať požiadavky duchovného spisovateľa: Potlačovať každú radosť, ktorá nie je naozaj užitočná. Nikdy nedávať prednosť radosť pred povinnosťou. Vyberať vždy najprv povinnosť ťažšiu a zdanlivo neradostnú. Nikdy sa radosť nepoddávať ako zviera. Každú radosť nejakou spojiť s Bohom. Alebo čo Hello povedal: „Kalvária viedla k Turícam. Obet' privádza radosť. Ten je v radosť, kto vykonal svoju obet'. Kto usiluje sa vyhovieť si, mal by nájsť radosť; ale deje sa opak. Len ten si vyhovie, kto sa obetuje.“

Výsady

Spoločnice Prostredníkovej.

Univ. prof.

P. Mag. Dr. Gašpar Friethoff, OP.

Poznali sme z protikladného porovnania: Adam — Eva, Kristus — Mária, ako aj z veľkých litánií, o ktorých sme hovorili, že Mária sa s Kristom spojila vo vykupiteľskom diele; okrem toho v poslednom článku ukázali sme, že pápež Pius IX. v bule „Ineffabilis Deus“ tú náuku nielen potvrdil, ale ako najvyšší učiteľ Cirkvi na žiadosť biskupov vyhlásil, že ona náuka o Máriinom sdružení s Kristom-Prostredníkom podľa ústneho podania

je obsiahnutá v predpovediach Pisma svätého, ktoré znamenite vyjadrujú nepriateľstvo oboch — totižto Ježišovo a Máriino s diablom, ktorým (t. j. nepriateľstvom) Mária, súc nerozlučiteľným putom s Ježišom spojená, spolu s ním dokonale víťazí nad diablom.

Isté je, že my, ktorí sme predurčení, — keďže Boh nás predurčil, aby sme boli podobní obrazu jeho Syna,¹ — raz konečne nad diablom zvíťazíme a vytrhnutí z moci týchto temnôt navždy vojdeme do neba v slobode slávy božích synov. Jednako nikto sa neodvažuje ono naše konečné víťazstvo nazývať plným víťazstvom. Veď diabol toľké a také víťazstvá dobyl nad nami!

Už od diabla premožení, počatí sme od prirodzenosti ako synovia hnevu;² fažko sme zhrešili,³ žijeme v súženiach, v úzkostiach,⁴ a naostatok v prach sa navrátimé;⁵ naša duša oddelená musí sa očisťovať v ohni,⁶ — sám Boh vie ako dlho; a ak napokon vstúpi do neba, prirodzenou túžbou zatúži po opätovnom spojení so svojou súpodstatnou čiastkou, s ktorou jedine môže tvoríť Iudskú osobu, ktorá predtým bola a zasa bude. To sa stane iba na posledné zatrúbenie,⁷ keď mŕtvi vstanú, a uvidíme Boha, ako je.⁸ Opakujem, že nikto sa neopovažuje také konečné víťazstvo po toľkých porážkach volať najdokonalejším víťazstvom! Predsa len zvíťazíme! Veď nech je už nepriateľových víťazstiev neviem koľko, nemôžu zabrániť, aby konečné víťazstvo nebolo naše! Lež plné víťazstvo, úplné víťazstvo nestrpí v sebe nijaké protivíťazstvo. Svätý Tomáš

¹ Rim. 8, 29.

⁵ Gen. 3, 19.

² Ef. 2, 3.

⁶ 1 Kor. 3, 15.

³ 1 Ezdr. 10, 13.

⁷ Tamt. 15, 52.

⁴ 2 Kor. 6, 4.

⁸ 1 Ján 3, 2.

to takto vyjadril: „Najdokonalejší druh víťazstva je nikdy sa nepodrobiť nepriateľovi.“⁹

A tak, keďže Máriino víťazstvo nad diablom s Kristom a skrze neho je ozaj najdokonalejšie, vonkoncom v sebe nestrpí nijaké protivíťazstvo diablove. Teda to, na čo máme hľadieť ako na diablove víťazstvo, celkom z nej vylučujeme. A preto najvyšší veľkňaz v spomenutej bule odvážil sa výslovne vyhlásiť na základe toho, že podľa ústneho podania v božskej predpovedi Genezy¹⁰ je zjavené Máriino sdruženie s Kristom, najdokonalejšie víťaziacim: Tu táto božská predpoveď obsahuje božsky zjavenú pravdu o nepoškvrnenom počatí.

Ale keď pápež predišiel, aj my môžeme ísť za ním. Preto ďalej pokračujeme a vravíme: Nielen nepoškvrnené počatie čiže ochránenie od dedičného hriechu je v tomto sdružení, lebo s nepremožiteľným Kristom je Mária nepremožiteľná, ako s Kristom-víťazom je Mária víťazkyňa nad starým hadom.

Teda na čo právom a zaslúžene môžeme a máme hľadieť ako na diabolské víťazstvo, vonkoncom musíme vylúčiť z najsvätejšej Márie; a čo patrí Kristovmu víťazstvu, s nálezitým zachovaním okolností musíme prideliť Márii: Veď nerozlučiteľným putom je s ním spojená!

Keď je to tak, predovšetkým žiada sa, aby sa Mária zúčastnila v onom oddelení od hriešnikov,¹¹ ktoré svätý Pavol Kristu výslovne prideluje. To obsahuje dve veci: nedotknuteľnosť od hriechu a nedotknuteľnosť od trestu za hriech, lebo oboje, hriech aj trest, sú diablove víťazstvá.¹² A preto božské zlorečenie

⁹ Sent. 49, 5, 3.

1 k 1.

¹⁰ 3, 15.

¹¹ Žid. 7, 26.

¹² Gen. 3, 13;

Múdr. 2, 24.

sa nevzťahuje na Máriu, ako sa na ňu nevzťahuje ani zákon hriechu.

Preto v našej schéme¹³ právom a zaslúžene sme dali pod názov: Nedať sa premôcť od diabla:

1. čo do viny hriechu:

dedičného: Mária má výsadu nepoškvrneného počatia;

osobného: Mária má výsadu dokonalnej svätosti;

2. čo do trestu:

nezriadenej dychtivosti smyslovej žiadosti: Mária má výsadu podrobenosti nižších síl;

bolestného pôrodu: Mária má výsadu radostného, panenského pôrodu;

vlády muža: Mária má výsadu panenstva pred pôrodom aj po ňom;

práce v pote tváre: Mária má výsadu panenského manželstva;

spráchnivenia: Mária má výsadu nanebevzatia.

No keďže najdokonalejšie víťazstvo nemôže byť len v nerozdrvení od nepriateľa, ale skôr v rozdrvení nepriateľa, blahoslavená Panna je zrejme s Kristom spojená aj v tomto úseku svojho víťazstva, bo nerozlučiteľným a veľmi úzkym putom je s ním spojená. Jej víťazstvo však najmä tým vyniká, že zvíťazením ľudské pokolenie oslobodila od diabolskej moci a voviedla do slobodnej slávy božích synov.

Božské materstvo, ako sme už povedali, pre svoju nevysloviteľnú dôstojnosť pýta všestrannú dokonalosť; a preto nemôže byť, aby ľudská dcéra, ktorá má byť povýšená na Matku Božiu, nebola predurčená pre najvyšší stupeň nebeskej blaženosti. Tú však v tomto poriadku spásy môže dosiahnuť iba pripodobnením s

¹³ Porov. Smer I, 63.

Kristu. Božské materstvo pýta najvyššiu nebeskú blaženosť, táto zasa najvyššie pripodobnenie sa Kristu: sdruženie s Kristom v najúplnejšom víťazstve nad diablom. A preto nielen diabol nepremohol Máriu s Kristom, lež nadto ona s Kristom premohla starého hada a božích synov vytrhla z jeho rúk.

Preto v tej istej schéme sme tvrdili pod heslom: Premôcť diabla:

1. nakoľko ide o všeobecnú príčinnosť vykúpenia ľudského pokolenia:

a) spolutrpieť na zemi:

zadosťučinením za hriechy,

zaslúžiť všetky milosti,

vykúpiť ľudí z diablovho otroctva,

smieriť Boha;

2. nakoľko ide o prisvojenie jednotlivým ľuďom:

kráľovať spolu v nebesách, t. j. rozdeľovať milosti.

Teda božské materstvo ostáva najvyšší zdroj, cieľová príčina všetkých milostí, čo Mária kedy od Boha prijala; ale prvá požiadavka tohto materstva je najvyššia blaženosť, aká je možná pre číre stvorenie. A preto pre terajší poriadok spásy, ktorý Boh celkom slobodne vyvolil, aby totižto všetka spása bola skrze Krista, nášho Pána, božské materstvo prísne žiada najvyššie pripodobnenie sa Kristu a tým aj sdruženie Márie s Kristom v najúplnejšom víťazstve nad diablom. Preto žiada sa všetko, bez čoho toto sdruženie, toto pripodobnenie nemôže byť, a aby smerovalo ku svojej poslednej cieľovej príčine pre dôstojné Máriino povýšenie na Matku Božiu.

A tak keď sme dokončili úvahu o božskom materstve a vložili úvahu o spomenutom Máriinom sdružení, teraz máme uvažovať o všetkých tých výsadách. Preto najprv o jej nedotknú-

teľnosti od hriechu a trestu, t. j. o tom, že diabol ju nepremohol, a potom o jej zúčastnení na vykupiteľskom diele.

Preto po prvé: o nepoškvvrnenom počatí,
po druhé: o Máriinej svätosti,
po tretie: o Máriinom citovom živote,
po štvrté: o Máriinom panenstve,
po piate: o Máriinom manželstve,
po šieste: o jej slávnom nanebevzatí.

Každú úvahu zasa rozdelíme na tri alebo štyri články. O to sa s božou pomocou pousilujeme na budúce.

Umenie a morálka.

(Pokračovanie.)

Dr. P. Hyacint Boškovič, OP.

Už plán je akosi vedením, ktorým zručný a zbehlý človek ukončuje dielo. Človek na diele ukazuje svoju umeleckú schopnosť a duševné prednosti, ktorými majstrovsky uskutočňuje svoje umelecké práce a privádza ich do súladu s rozumom. Teda pri umení ide o duševné schopnosti, vonkoncom nie o mravné schopnosti alebo ctnosti. Umelec ukazuje zručnosť, a nie svoju dobrotu.

Preto umelecké tvorenie musí sa odlučovať od mravného, priam tak, ako odlučujeme umelecké a mravné schopnosti. Umelec veľkolepým dielom ukazuje zdatnosť, nie je však preto svätý. Prácou na svojom diele nemôže sa stať svätým, ladné prevedenie umeleckého diela nie je zariadené pre spravovanie jeho vnútorného života. Inými slovami: jeho usporiadaná práca nemá nič spoločného so spôsobom jeho života.

Teda rozdiel medzi mravnosťou a umením je jasný. Kým umenie smeruje k okrášleniu vonkajšej práce, mravnosť je príčinou poriadku a pravidelnosti v subjektívnych snahách a pohyboch. Umelec usiluje sa dokončiť svoje

dielo tak, ako si to zaumienil. Usilovne teše mramor a všetky línie usiluje sa priviesť do krásneho súladu. Výlučne sa usiluje okrášliť svoje dielo, ktoré má celkom zodpovedať jeho plánu a predsavzatému ideálu. Keď je s tým umelec hotový, dielo je dokončené.

Mravnosť má celkom inú úlohu. Spočíva v spravovaní ľudského tvorenia a v stišovaní vášní a túžob. Mravný je, kto ovláda svoje vášne a nedovolí im, aby pracovali bez rozumu alebo proti rozumu. Ale keď sú rozumné, t. j. keď sa shodujú so želaním rozumu, sú mravné. Preto človek, nie ako umelecká bytosť, ale ako mravná bytosť bude krotiť svoje vášne, nedovolí im, aby ovládly rozum, uvedie ich pod spravovanie najvyššej mohutnosti — rozumu. Bude zdržovať hnev, mierniť chtivosť, konať spravodlivo a nepripustí, aby sa nejaké jeho želanie priečilo rozumu. V tomto konaní človek ukáže svoju mravnú hodnotu, ale nie hodnotu umeleckú.

Preto do každej vonkajšej práce musí vložiť dvojakú ctnosť, aby práca bola dokonalá a bez chyby. Najsamprv treba, aby človek utváral svoju umeleckú schopnosť krásne a ladne. Aj to patrí k umeniu. Okrem toho musí byť rozumný a mravný, aby umelecké schopnosti mohol dokonale a dobre použiť. Schopnosti sú aj k zlu aj k dobru indiferentné; Fra Angelico ich používal, aby duše priviedol k hlbokému nazeraniu na Boha, Carducci zasa viedol do diablových pút. Obaja boli umelci, ale ani jeden ani druhý nebol mravný len preto, že mal túto zvláštnu umeleckosť. Pre nás je táto schopnosť nezvyčajná a vzdialená od dobra aj zla. Teda Fra Angelico musel mať aj inú ctnosť, ktorá ho viedla nielen ku zdokonaleniu tej či inej schopnosti, ale k najväčšiemu umeniu — k umeniu žiť. Dominikánsky umelec nebol by sa stal svätým, keby sa bol len čiastočne zdokonaľoval, t. j. len v umení

a pritom zabúdal cvičiť sa v najväčšom umení, totižto v ctnosti, a keby nebol plnil svoje duchovné povinnosti. Iní umelci to nerobili, a preto ani neprišli ku svätosti.

Svätý Tomáš právom vraví, že len mravná ctnosť robí človeka dokonalým. Kým ostatné schopnosti a zbehlosti zdokonaľujú človeka v tom či onom, mravnosť dáva človeku najvyššiu dokonalosť. Matematika vychováva dobrých matematikov, tiež filozofia filozofov, umenie veľkých umelcov, mravná ctnosť dobrých ľudí. Istotne matematika sama osebe neurobí človeka dobrým. Ani umenie. Robí dobrých sochárov, maliarov, hudobníkov, nie však dobrých ľudí. Mravná ctnosť nevychádza z umeleckého tvorenia, ale z vyššej sily, ktorá spravuje všetky naše činy a uvádza ich do súladu s vyššími zásadami mravnosti.

Môže sa tvrdiť, že tá istá schopnosť alebo to isté umenie dáva dielu dobré aj zlé. Kým krása diela patrí umeniu, mravnosť pôsobí rozum. Umenie spravuje našu vonkajšiu činnosť, mravnosť utvára vnútro. Hudobník sa usiluje vypracovať svoje dielo podľa zákonov harmónie, moralista zasa hľadá na to, aby hudba nikomu neškodila a aby výkon skladateľa súhlasil s rozumom.

Nesmie nás prekvapovať rozdeľovanie a rozmnožovanie ľudských schopností. Svätý Tomáš Akv. vraví, že cieľ človeka je taký vznešený, že na jeho dosiahnutie treba mnoho schopností. V prírode vidíme, že zvieratka, ktoré majú nižšiu, nevýznačnú úlohu, majú menej schopností. Mnohé z nich často nemajú päť zmyslov. Čím dokonalejšie zvieratá, tým viacej schopností im príroda dáva. Človek však, najdokonalejší tvor, určený je pre najvznešenejší cieľ, pre nazeranie na pravdu. Na dosiahnutie tohto cieľa a na prekonanie ťažkostí na tejto rozumovej ceste treba viacej rozdielnych schopností a ctností. Musíme povedať, že človek mô-

že všetky tieto ťažkosti prekonať, ustáliť medze svojim potrebám jedinou silou, spojiť sa s prvou a najvyššou bytosťou, ktorá v sebe a vo svojom konaní nemá rozdelenosť a rozdiel. Kým Boh jediným úkonom, totožným s vlastnou podstatou, tvorí krásne aj dobré, človek zasa má zvláštne schopnosti, ktorými sa stáva dobrým, ktorými pôsobí mravný súlad — a druhé, ktorými robí svoje dielo krásnym a ladným. Preto potrebuje na uskutočnenie svojho diela dvojaké schopnosti pre spravovanie mravného a osobného konania a umeleckú činnosť pre vonkajšie práce.

Keď zamieňame tieto dva pojmy, dopúšťame sa chyby. V psychológii niet väčších omylov, ako obecné zameňovať predmety ctností a mohutnosti. Tvrdiť, že mravnosť patrí ku krásse, je to isté, ako vravieť, že sluch náleží očiam. A ktorí chcú mravnosť vyviesť z požiadavky krásy alebo umenia, celkom ničia dôstojnosť krásy mravného života, ktorá náleží pre božské zjavenie k nadprirodzenému poriadku, ku ktorému umenie nikdy nedôjde, a keby ho nebolo, nielen umenie geniálneho Michelangela a kontemplatívneho Fra Angelica by bolo nemožné, ale aj samo umenie anjelov, keby nejako jestvovalo.

Všetci bez výnimky potvrdzujú, že každé ľudské dielo musí byť nielen krásne, ale aj mravné. Teda nelogické je umeleckému dielu odnímať požiadavku mravnosti. Podnes mnohí radi prechádzajú z estetiky k morálke, mysliac, že týmto naozaj nevhodným a škodlivým moralizovaním preukazujú službu náboženstvu a mravnosti. Hovoríť, že umelecké dielo musí byť mravné, lebo je umelecké, značí priam toľko, ako keby niekto presvedčoval priateľa, že musí rozumne žiť, asi preto, že sa pohybuje a vegetuje napríklad ako osol. Ctnosť mravnosti je teda vznešená sila, ktorou sa stávame dobrými kresťanmi v každom ohľade, pravými synmi

nebeského Otca, dedičmi nebies. Dáva nám možnosť žiť spravodlivým životom pred Bohom, ktorý hlboko vniká do našej duše, pripodobňuje Najsvätejšej Trojici a dáva nám právo na ňu večne hľadiť v raji. Je počiatkom večného života, ktorý sa v nás začína uskutočňovať vliatymi ctnosťami. Krátko: ctnosť mravnosti robí účastníkom božskej prirodzenosti.

Čo má umenie spoločného so vznešeným mravným životom? Ak nás učí tesať kameň, miešať farby, je naozaj ničím v porovnaní s veľkosťou nadprirodzeného kresťanského mravného života. Kým jedno je zručnosťou v maľovaní a kreslení, druhé je umením života mravného súcna. Jedno nás učí napodobňovať prírodu, robiť bledé obrázky, druhé učí nás nasledovať Boha, tvorí v nás živý obraz Najsvätejšej Trojice. Preto je nevhodné zameňovať tieto dva prejavy, jednému prisudzovať, čo náleží druhému, umelcov uisťovať, že musia mravne pracovať, lebo sú umelci. To by vyzeralo, ako by kresťanská mravnosť osebe nebola dosť ospravedlnená a ako by sme ju museli hájiť inými požiadavkami, ktoré k morálke nepatria alebo sú jej podriadené. Umelec musí bezpodmienečne konať mravne a každé jeho dielo musí sa celkom shodovať s mravnými zákonmi priam tak, ako súhlasí s rozumom. Nie však preto, že vie dobre tesať alebo zručne skladať, ale že je ako ostatní ľudia rozumným tvorom, ktorý musí žiť rozumne, t. j. mravne.

Je zaujímavé, že mnohé veci ťažko chápeme, aj keď máme mnoho dôkazov a hodnoverných príkladov. Nikomu nepríde na um porovnávať morálku a matematiku, lebo vieme, že nemajú nič spoločného a že najlepší matematik môže byť najnemravnejší človek. A dôležité je, že matematik môže byť nemravný¹ v predvá-

¹ „Nemravný“ rozumej v najširšom smysle, nie v najzvyčajnejšom. (Pozn. spolured.)

dzaní matematických výkonov. Predstavme si dôstojného znalcu všetkých matematických zákonov, ktorý veľmi obratne rieši najťažšie otázky, a to dôkladne a presne. Jednako v jeho srdci môže sa ozvať nepravdivá a nemravná snaha, napríklad sebecko alebo želanie svojou prácou priviesť ľudí do omylu, s úmyslom svojím vedením otriasť dôveru v pravdu.

Nikto neupiera tomuto skazenému, nemravnému človeku jeho mimoriadnu zbehlosť v matematike. Nemôže to tak byť aj u iných schopnosti a zbehlosti? Prečo umenie vynímame? Nevidíme denne vlastnými očami, ako umenie používajú pre zlé, ako aj iní používajú ho pre dobré, len s rozdielom, že jedni pôsobia podvratne, druhí výchovne?

Teda umenie, ako každá iná spôsobilosť a všetky ostatné zbehlosti, je amorálne, t. j. abstrahuje od morálky. Môže byť dobré aj zlé, katolícke alebo liberálne, kresťanské aj pohanské. Abstrahuje proste preto, že nie je morálkou a že ho s morálkou nemôžeme stotožňovať. Ak teda umenie nie je to isté čo mravnosť, nikdy ho nemôžeme stotožňovať s mravnými zákonmi. Ako každá schopnosť osebe, ani ono nemôže byť ničím iným a je v protiklade alebo aspoň rozlíšené od každej inej schopnosti. Tento protiklad je nesmierny. Porovnajme čiru a zvláštnu formu tepla s inými formami, napríklad s farbou, vôňou, zimou atď. Má teplo niečo spoločného s týmito formami? Je medzi nimi podobnosť alebo totožnosť? Alebo má teplota v sebe niečo, čo ju pojí s vôňou? Tým by prestala byť teplotou, a tak by sa mohlo stať, že by nejaký výsledok bol bez príčiny, čo je rozhodne nesmyselné. Bolo by podivne nerozvážne tvrdiť, že umenie samo osebe môže dať niečo iného ako zasa umenie, alebo že mravnosť prináša čosi, čo presahuje jej medze a zasahuje do formality umenia. Preto nemožno od umenia osebe žiadať, aby jeho dielo bolo mravné,

ako od rozumu nemôžeme žiadať, aby jeho dielo bolo umelecké. To sú dve schopnosti, ktoré nemôžeme odrazu oceňovať, musíme ich vždy opatrne rozlíšiť. No jednako obidve schopnosti spojené robia dielo dokonalým a v každom ohľade bezchybným. Ako svätý Tomáš vraví, medzi nimi je politický, nie však despotickej súlad. Politickú shodu však možno porušiť, a rovnako umelec sa môže odlúčiť od morálky, pohrdať jej názormi. Vtedy prehreší sa proti mravnosti, nie však proti estetickým zákonom. S mravného stanoviska jeho dielo bude nedokonalé. Z toho nenasleduje, že práca stratí umeleckú cenu. Dielo bude formálne krásne, hoci predstavuje zlo, ako lapidárne vraví svätý Tomáš: „Vidíme, že nejaký obraz sa nazýva krásny, ak dokonale znázorňuje vec hoci aj škaredú.”²

² Suma teol. I, 39, 8.

DO VÝŠAV.

Celý Pán Ježiš náš.

P. Vincent Mária Bernadot, OP.

Vo chvíli svätého prijímania máme naozaj v moci život. Máme celé vtelené Slovo so všetkým, čo je a čo urobilo, Ježiša človeka aj Boha, všetky milosti jeho človečenstva a všetky poklady jeho božstva, alebo aby sme hovorili ako svätý Pavol, nepochopiteľné bohatstvo Kristovo.¹

Ježiš je v nás ako človek.

Sväté prijímanie vlieva do nás ozajstný život, nebeský oslávený život jeho človečenstva, jeho srdca a jeho duše. Anjeli v nebi oplývajú šťastím z vyžarovania tohto života. Niektorí svätí na zemi videli Kristovo oslávené telo. „Bola to krása, kde umiera ľudské slovo”, rozpráva blahoslavená Angela z Foligna, ktorá si uchovala zo svojho videnia „nesmiernu radosť, hlboké svetlo, ustavičnú a nevýslovnú rozkoš, rozkoš osláňujúcu, ktorá všetky rozkoše presahuje.” A toto oslávené telo je našou hostinou, telo, oživené srdcom, ktoré je priepasťou lásky, a dušou, nevýslov-

¹ Ef. 3, 8.

ne krásnou, svätou, oslepujúcou svojim svetlom, oplývajúcou životom, milosťou, mierom a radosťou, ktorá je svätynou a rajom božím.

Ježiš prichádza k nám ako Boh.

To je vrchol božej veľkomyselnosti. Keď miloval svojich, ktorí boli na svete, až do konca ich miloval, až po najvyššie požiadavky, až po najvyššie možnosti lásky. Teda zúčastňujeme sa na Ježišovom božskom živote, na jeho živote ako Slova, ako jednorodného Otcovho Syna.

On sám nám to vraví: Ja žijem z Otca.² Po celú večnosť Otec dáva svojmu Synovi život, ktorý je v jeho lone. Dáva mu ho celkom, bez miery, s takou veľkodušnou láskou, že čo aj ostávajú rozdielni, tvoria len jedno božstvo, zúčastňujú sa v tom istom živote, v tej istej plnosti lásky, radosti a mieru.

Hľa, taký život prijímame.

Ó nestvorený Bože! Ó vtelený Bože! Človek je tvoje telo a pije tvoju krv. Daj, aby som raz s tebou prebýval po večné veky!

Pred svätou hostinou.

Blahoslavený Henrich Suso, OP.

Ó živý plod, ľúbezny púčik, rozkošné rajske jablko kvitnúceho otcovského srdca, sladké cyperské hrozno vo vinici Engaddi, kto mi dá, aby som ťa dnes tak dôstojne prijal, aby sa ti u mňa páčilo, aby si u mňa ostal a nikdy sa už odo mňa neodlúčil? Ó nekonečné dobro, ktoré naplňaš nebesá aj obvod zemský, skloň sa dnes milostivo ku mne a nezavrhuaj svojho úbohého tvora! Pane, hoci som ťa nehodný, jednako ťa potrebujem. Či nie si to ty, ktorý si jediným slovom stvoril nebesá aj zem? Pane, jediným slovom môžeš uzdraviť moju chorľavejúcu dušu. Ó sladký Pán, urob so mnou podľa svojho nevýslovného milosrdenstva a nie podľa mojich zásluh! Ty si nevinný veľkonočný Baránok, ktorý má byť obetovaný za hriechy všetkých ľudí. Ó sladký, lahodný nebeský Chlieb, ktorý má v sebe všetku ľúbeznosť, akú si len srdce želá, občerstvi dnes sebou zvädnuté pery mojej duše, nasýť ma a napoj, posilni a ozdobi a spoj sa láskavo so mnou!

Ó večná Múdrost, príď do mojej duše s takou silou, že rozprášiš všetkých mojich nepriateľov, zničíš moje previnenia a odpustiš mi všetky hriechy! Osvieť môj rozum svetlom pravej viery, zapáľ moju vôľu

² Ján 13, 1.

svojou sladkou láskou, ožiar moju pamäť svojou radosnou prítomnosťou a všetkým mojím silám daj ctnosť a dokonalosť. Ochraňuj ma v hodine smrti, aby som mohol teba požívať vo večnej blaženosti. Amen.

Najsvätejšia Trojica.

Svätá Katarína Sienská, OP.

Ó, večná Trojica, ty si bezdné more! Čím hlbšie sa do teba norím, tým viacej ťa nachádzam, a čím viacej ťa nachádzam, tým viacej ťa hľadám. O tebe nikdy nemožno povedať: už dosť. Duša, ktorá sa sýtí vo твоjich hĺbinách, ustavične po tebe túži, lebo vždy hladuje po tebe, večná Trojica. Vždy baží vidieť tvoje svetlo vo tvojom svetle. Ako jeleň túži po prameňoch vôd, tak moja duša túži vyjsť z tmavého žalára tela, aby teba videla v pravde...

Ó, večné božstvo, bezmedzný oceán, môžeš mi dať viacej ako samo seba? Ty si oheň, ktorý ustavične plápolá a nikdy nehasne. Ty si oheň, ktorý v sebe spaľuje všetku sebalásku duše, ty si oheň, ktorý rozšľapa všetok ľad a ktorý ožaruje. V jeho svetle dal si mi poznať pravdu. Ty si svetlo nad všetky svetlá...

Ty si svrchované a nekonečné dobro. Dobro nad všetky dobrá. Dobro, ktoré pôsobí blaho. Dobro nepochopiteľné. Dobro neoceniteľné. Ty si krása, ktorá presahuje všetku krásu. Múdrost nad všetku múdrosť, alebo lepšie, Múdrost sama. Ty si anjelský chlieb; v žiare svojej lásky si sa daroval ľuďom. Ty si rúcho, ktoré prikrýva nahotu, pokrm, ktorý naplnia rozkošou, svojou sladkosťou všetkých hladujúcich, lebo ty si sladký, bez primiešky horkosti.

Ó, večná Trojica, ty mi ukazuješ cestu veľkej dokonalosti, aby som ti slúžila vo svetle a nie v temnotách, aby som bola zrkadlom čistého a svätého života a aby som sa napokon vzdala tohto biedneho života, ktorým som ti dosiaľ svojou vinou slúžila v temnotách.

Priodej ma, večná Trojica, priodej ma sebou, aby som tento smrteľný život prežívala v pravej poslušnosti a vo svetle presvätej viery, ktorou si opojila moju dušu.

Vykupujúce poznanie.

Blaise Pascal.

Poznanie Boha bez poznania našej biedy rodí pýchu. Poznanie našej biedy bez poznania Boha rodí zúfalstvo. Poznanie Ježiša Krista tvorí stred, lebo v ňom nachádzame aj Boha aj svoju biedu.

Na zlatej ceste.

Ctihodný Tauler, OP.

Sú isté rozvrhnutia duše, stojace proti chybám a donášajúce veľmi značný úžitok tým, ktorí ich pestujú. Prvé je všetko robiť iba pre Boha, vždy sa odriekať, v nijakom prípade nehľadať seba. Druhé: pre všetko mať priaznivé vysvetlenie a zo všetkého, čo zrak vidí a sluch začuje, brať si príležitosť pre pokrok v spáse. Tretie: pre všetkých ľudí mať rovnakú lásku, všetkých mať za bratov a nevraviť v ich neprítomnosti, čo by sme nepovedali pred nimi. Štvrté: všetky veci prijímať ako priamo z božej ruky a seba so všetkými tvormi jemu dávať ako ustavičnú obeť chvály. Piate: žiť v pokojnom znášaní útrap, ktoré nám Boh posielal, bez akéhokoľvek reptania proti Bohu alebo proti ľuďom. Šieste: tak mať upravenú dušu, aby Bohu patrila vo všetkom a aby Boh jej bol vo všetkom hlavný, aby v každom stvorení videla a milovala Boha a aby všetko v Bohu milovala. Siedme: svojho ducha držať pozdvihnutého v čistote, odriekani a rozhodnosti nad všetkým vratkým a pomiňajúcim.

Sväté šipy.

P. Andrej Mária Meynard, OP.

Strelné modlitby sú užitočné v každom čase a pri každej príležitosti, aj pri vnútornej modlitbe, lebo tieto vznety duše nielen nerušia vnútornú nábožnosť, ale ju ešte upevňujú a rozohňujú. Podľa zprávy svätého Augustína egyptskí pustovníci týmto prostriedkom živili oheň svojich svätých modlitieb.

ŽIVOT.

Podľnosť rodiny voči Bohu.¹

Chceme pripomenúť pravdy, na ktorých je založená vznešenosť manželstva a dôstojnosť kresťanských manželov. Chceme hovoriť o podiele božom v rodinnom živote. Túto účasť si Kristus vyhradil, lebo chcel byť priateľom rodiny. Ba chcel aj sám prebývať v rodine, ako by bol utisnutý na cudziu pomoc. V krásnej Tobiášovej knihe, napísanej z božieho vnuknutia, poučujúcej nás o ctnostiach rodinného života, sú zaznamenané slová, ktoré Tobiáš povedal svojmu synovi na veľkej hostine: „Choď a doveď niektorých z nášho

¹ Úsek z reči svätého Otca Pia XII., povedanej pri audiencii novomanželov.

pokolenia, ktorí sa boja Boha, nech hodujú s nami."¹ Kedysi bol krásny zvyk v mnohých kresťanských rodinách, najmä na vidieku, že odložili časť jedál z hostiny pre chudobných, ktorých im Prozreteľnosť v ten deň poslala a ktorí sa takto stávali účastníkmi v spoločnej radosť. A toto sa na niektorých miestach volalo „účasťou božou“.

Podobnej účasti by sa mohol jedného dňa domáhať vo vašej rodine aj Kristus. Mohol by k vám prísť, keď okolo rodinného stola bude shromaždená vaša rodina. Radosná nálada detí, žiariace tváre chlapečov a dievčat, oduševnených skrytými túžbami a myšlienkami, prezrádzajúcimi život, podobný anjelom, naplňuje ovzdušie. Kristus, ktorý požehnal vaše spojenie, ktorý zúrodnil váš manželský život a ktorý sa bude starať o vzrast a dobrobyt vašich nádejných detí. Príde azda jedného dňa, ktorý je len jemu známy, a zaklope na niektoré z vašich dverí. Ako jedného dňa na brehoch Tiberiadského jazera povolal dvoch synov otca Zebedeja a ako v Betánii zanechal Martu, ktorá sa starala o domáce potreby, a zaoberal sa Máriou, sediacou pri jeho nohách, tak azda príde aj k vám, aby aj vám dal pocítiť sladkosť svojho slova, ktorá je svetu celkom neznáma. Kedysi povedal svojim učeníkom: „Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo; prosťe teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do žatvy.“ Spasiteľ sveta ustavične pozerá na obrovské pole duší, ktoré sú jeho krvou vykúpené. Neprestajne chodí po svete, po uliciach miest a dedín, po brehoch morí a jazier a hľadá tých, ktorých si vyvolil. Ponúkajú im svoju milosť, hovorí: „Poď a nasleduj ma!“ Volá pracovníkov, ktorí by boli ochotní dať sa na namáhavú prácu za spásu duší: Obrábať dosiaľ zanedbané pole a žať tam, kde je už zbožie biele.

Kristovo pole, jeho vinica je obrazom božieho národa, ktorý pastieri Cirkvi musia obrábať. Všeobecná Cirkvev, rozprestierajúca sa v čase a priestore, podľa slov svätého Gregora Veľkého, od spravodlivého Ábela až po posledného vyvoleného, ktorý sa narodí na konci sveta, podobá sa viniču, z ktorého vyrastá koľko výhonkov, koľko dáva svätých. Starosť o túto Cirkvev je sverená nám, ako Zástupcovi Kristovmu. To iste dobre viete, milovaní synovia a milované dcéry. Preto pochopíte, že Kristove záujmy, jeho modlitby, jeho láska a bolesť prechádzajú do nášho srdca a stávajú sa naším záujmom, našou modlitbou, našou láskou a bolesťou. Preto cítime v sebe oheň lásky Kristovej, ktorá nás núti.² Zázračný pokrok ľudského ducha znižuje ohromné vzdialenosti na zemi, na

¹ Tob. 2, 2.

² 2 Kor. 5, 14.

morí a vo vzduchu. Vidíme, ako sa pred nami otvárajú nové možnosti hlásať evanjelium medzi národnými pohanskými, potešovať duše úzkostlivé, zmätené a túžiace azda aj podvedome, ale z nevykoreniteľného pobádania božieho, po večnej pravde. Jednou z najtrpkjších bolesti, ktoré doliehajú na naše srdce, je práve vedomie, že nemáme dostatočný počet obetavých apoštolov, ktorých by sme poslali, aby ukojili všetky túžby po pravde. Možno Boh vyvolil jedného z vašich synov, ktorých vám požehná, aby sa stal hlásateľom slova božieho medzi neveriacimi a tešiteľom veriacich. Nikto to nemôže vedieť, lebo nikto nemôže vystúpiť do výšok úmyslov Boha a Spasiteľa nášho, ktorý chce, „aby všetci ľudia boli spasení a prišli na poznanie pravdy“.¹

Uvedomte si, milovaní synovia a milované dcéry, že z rodiny, založenej podľa vôle božej na zákonitom spojení muža a ženy. Kristus a Cirkev sbierajú svojich služobníkov a apoštolov, svojich kňazov a hlásateľov evanjelia, ktorí vyučujú kresťanské národy a plávajú sa krížom-krážom oceánmi, aby priniesli duším svetlo a spasenie. Čo urobíte, ak Kristus príde k vám a vyžiada si od vás svoj podiel, t. j. syna alebo dcéru, z ktorých by chcel mať kňaza, rehoľníka alebo rehoľnicu? Čo poviete svojim deťom, ak vám jedného dňa dôverne prezradia, že skrývajú v srdci veľké ideály, že ich dušu lahodne znepokojuje hlas, hovoriaci: Si vis — ak chceš? V mene božom vás prosíme, neprekážajte vniknúť hlasu božej výzvy do srdca svojich dieťok. Nebudte hrubými sebcami! Nepoznáte východ a cestu slnka božieho nad širokou hladinou mladistvého srdca! Nepoznate jeho úzkosti, radosti, oduševnenia a túžby. Srdce dieťaťa má nepreniknuteľné priepasti, ktoré skrývajú záhady aj pre otca a matku. No, Duch Svätý, ktorý pomáha našej slabosti, oroduje za nás nevysloviteľnými vzdychmi. A ten, ktorý skúma srdcia, vie, aký úmysel má Duch, že podľa vôle božej prosí sa za svätých (t. j. kresťanov).²

Niet pochybnosti, že rodičia majú právo, a v niektorých prípadoch aj povinnosť, presvedčiť sa, či deti majú skutočne kňazské alebo rehoľné povolanie, alebo či ide len o hru obrazotvornosti alebo o sen, predstavujúci v jasných farbách život mimo rodičovského domu. Hlas, volanie možno nasledovať, ak pochádza z vážneho uvažovania, opretého o nadprirodzené pohnutky a schváleného rozumným svedníkom alebo vodcom duše. Keby rodičia kládli prekážky skutočnému povolaniu, o ktorom je zjavné, že pochádza od Boha, pracovali by proti plánu božiemu. Ešte horšie je,

¹ 1 Tim. 2, 4.

² Rim. 8, 26—27.

keď to robia pod zámienkou, že povolanie treba vyskúšať a upevniť tým, že ho vystavia nebezpečenstvám. Tu obyčajne nejde o zistenie stálosti a vytrvalosti, ale o odvrátenie od povolania. Následok toho je, že mladí ľudia sa nielen zriekajú svojho povolania, ale dokonca ich duševné spasenie je vážne ohrozené.

Praví katolíci, ktorí sú si vedomí veľkosti a vznešenosti božieho riadenia v rodine a v Cirkvi, vedia si oceniť veľkú milosť, ktorá sa dostáva ich deťom a celej rodine, keď Boh žiada jedného člena rodiny do svojej služby. Vedia, že je to veľký dar boží pre celú rodinu, keď sa jeden z jej členov stáva kňazom alebo rehoľníkom. Taký člen je kvet, ktorý vyrástol z vašej krvi, zvlažovaný nebeskou rosou, vydávajúci príjemnú vôňu panenstva. Tento kvet obetujete na oltár Všemohúceho a do služby božej, aby svoj život zasvätil Bohu a dušiam. Nik nemôže žiť šťastnejším a krajším životom na zemi. Takýto život je priamo odpoveďou na volanie božie. Takýto život prináša požehnanie nielen tým, ktorí sa naň dali, ale aj ich príbuzným a blízkym. Je krásne vidieť, ako syn alebo dcéra kľáči pred Všemohúcim a prosí ho, aby vás hojne zasypal svojimi milosťami a takto vás odmenil za obeť, ktorú od vás vyžadoval. Len si pomyslite na množstvo modlitieb a obetí, ktoré prinášajú kňazi a rehoľníci za svojich rodičov, bratov, sestry a priateľov! Tieto modlitby budú vás sprevádzať na každom kroku, pri každom skutku, pri každej starosti. V ťažkostiach sa zdvojnásobia. Pomoc modlitieb synov a dcér, obetovaných Bohu, nebude vám chýbať nikdy, ani v jednej chvíli života, ani v smrti, ani po smrti vo svete, ktorý je úplne boží. Buďte uistení, že srdcia, ktoré sa celkom odovzdali Bohu a jeho službe, milujú vás ďalej nezmenšenou láskou. Áno, musia vás milovať, lebo je to príkaz. Láska k Bohu nezapiera, neničí prirodzený poriadok, ale ho zdokonaľuje a pozdvihuje do vyšších oblastí, kde láska Kristova stretá sa s tlkotom ľudského srdca, kde ho posväcuje, kde sa s ním spája a ho objíma. Aj keď hodnosť a tvrdosť kňazského a rehoľného života vyžadujú odriekanie a obmedzenie prejavov synovskej lásky, neznamená to, že láska oslabla alebo ochladla. Opak je pravdou. Zriekanie jej dodá ešte väčšieho ohňa, prehĺbi ju, očistí od akéhokoľvek sebeckta a zbaví ju ľudskej roztrieštenosti. Iba Boh a vy budete pánmi ich srdc.

Upevnite sa v láske božej a v duchu pravej viery, milovaní synovia a milované dcéry! Potom sa už nebudete báť možnosti, že vaše deti dostanú od Boha dar takéhoto povolania. Veriaci rodičia majú veľkú radosť, keď prídu do kostola alebo kláštora avidia, že ich syn, oblečený do veľkolepého kňazského rúcha,

pristupuje k oltáru božiemu a obetuje za nich najsvätejšiu obeť. Podobne, či do hĺbky duše nedojme rodičov potecha, keď vidia svoju dcéru ako nevestu Kristovu slúžiť Bohu a milovať ho v chudobných ľudských príbytkoch, v nemocniciach, v chudobincoch, v školách, misiách, na bojištiach, v lazaretoch pri ranených a zomierajúcich? Chváľte Pána Boha, že z vašej krvi vyvolil si hrdinov a hrdinky, ktorí mu horlivo slúžia! Riadte sa rodičmi, ktorí ho prosia, aby si vzal svoj podiel z ich rodiny a sú ochotní obetovať mu aj jediná ratolesť svojej nádeje.

Takáto rodičovská prosba, pochádzajúca od Ducha Božieho, býva však sprevádzaná aj inými myšlienkami. V starých časoch, a ešte aj dnes tam, kde postavenie kňazov je neotrasené, kde kňazský alebo rehoľný život sa môže podľa zemských výpočtov zdať žiadúcim povoláním, rodičia často aj túžia, aby si ich deti vyvolili tento stav. Lenže ich túžba sa opiera o čisto ľudské výpočty a zemské pohnútky. Rodičom ide o sociálne pozdvihnutie rodiny pomocou syna — kňaza. Dúfajú, že u neho nájdu v starobe pokojný život a oddych po namáhavých prácach. Takéto smýšľanie, ktoré bolo veľmi časté v minulých rokoch, neznamená obyčajne, že rodičia sú nízkymi sebcami, ale prezradzuje prizemské túžby, ktoré Boh iste nevypočuje.

Sursum corda! — Hore srdcia! Vaše myšlienky a úmysly musia byť vznešenejšie. Ako rodiny, ktoré uznávajú podiel boží v dobrách, ktoré im dal a ktoré radostne používajú, tak aj vás má predovšetkým oduševňovať myšlienka na bohatstvo, ktoré sa dostáva svetú od Krista, Cirkvi, kňazov a rehoľníkov, a túžba, aby si vaše deti vybrali práve toto povolanie. Žijete v krajinách starej katolíckej viery, kde horliví služobníci boží sa o vás starajú, posilňujú v práci a potešujú v trápeniach, kde kostoly a kaplnky vám ponúkajú sviatosť na upevnenie pobožnosti a kde Cirkvi vo svojej materinskej starostlivosti o duše nashromáždila mnoho pomocných prostriedkov, ktoré môžete použiť v každom životnom položení. Koľká starostlivosť o vás sa prejavuje u kňaza, ktorý bedlí nad vašou rodinou, ktorý stráži jej šťastie, ktorý vás navštevuje a bedlí nad vami ako nad sverenými ovečkami. Z akej rodiny pochádza ten kňaz? Odkiaľ k vám prišiel? Kto ho posielal? Kto vliel do jeho duše otcovskú lásku k vám? Kto mu šepká slová útechy pre vás? Cirkvi ho posielala. Kristus ho posielal. A či sa majú starať o vaše dobro vždy iní? Či len iní sa majú obetovať a vy by ste len pohodlne prijímali? Či by vaša národná hrdosť zniesla, aby ste pokojne doma nažívali, kým iní synovia národa prinášajú tie naj-

ťažšie obete za dobro a veľkosť štátu? Kde by bola vaša kresťanská hrdosť, keby ste nechceli pomáhať, spolupracovať a podporovať a to nielen hmotnými prostriedkami, ale aj obetovaním najvzácnejšieho, čo máte od Boha, aby sa viera a katolícka Cirkev rozšírila a upevnila, slovom, aby mohla plniť svoje božské poslanie medzi ľuďmi? Pomáhajte neveste Kristovej, milovaní novomanželia, pomáhajte Kristu, Spasiteľovi sveta! Obetujte mu aj deti z vlastnej krvi! Pomáhajte nám, nehodnému Zástupcovi Kristovmu, ktorí nosíme v srdci všetkých ľudí ako synov!

Všetkým musíme dať Krista, ktorý je „cesta, pravda a život“. Upevňujte svoje deti vo viere, ktorá víťazi nad svetom! Nepotláčajte v ich duši hlas, ktorý prichádza s neba! Pestujte v nich vieru, akú mal milovaný učeník svätého apoštola Pavla Timotej a akú už mala jeho stará matka Loide a matka Eunike. Nebuďte skúpi voči Bohu, ale ochotne mu dajte, čo si od vás žiada.

Pius XII.

Manželka v rodine.

Manželka a matka je slnkom rodiny. Slnkom sa stáva svojou veľkodušnosťou a oddanosťou, svojou vytrvalou ochotou, svojou bedlivou a starostlivou jemnosťou, ktorou vytuší a robí všetko, čo manželovi a deťom spríjemní život. Okolo seba utvára jasné a teplé ovzdušie. Hovorí sa, že manželstvo je vtedy šťastné, keď každý, čo do manželstva vstupuje, usiluje sa robiť šťastným svojho spoločníka a nehľadá najprv svoje osobné šťastie. Toto sa týka oboch manželov, no u ženy je to prvá ctnosť, lebo rodí sa s materským citom a vnímavým srdcom, ktoré šíri radosť, aj keď zakúsi trpkosť. Druhého si váži a ctí, hoci ju ponizujú. Podobá sa slnku, ktoré ráno svojím jasom vyjasňuje hmlistú oblohu a večer pri západe svojimi lúčami pozlacuje celý kraj.

Žena je slnkom rodiny svojim jasným pohľadom a svojou teplou rečou. Jej pohľady a slová prenikajú do duše, pretvárajú ju, obmäkčujú, vytrhujú z moci zlých náruživostí, vyvolávajú radosť z dobra a z rodinného života po ťažkej práci v továrni alebo na poli a po naliehavých obchodných alebo úradných veciach. Z oka ženy vychodí lúč, ktorý žiari ako blesk, a z jej úst vychodia slová, ktorých zvuk je plný útľeho citu. Táto žiara a tento zvuk, vychádzajúci z materského srdca utvárajú a ožiarujú raj detských rokov. Vždy prekypujú dobrotou a sladkosťou, aj keď karhajú a napomínajú; mladistvé duše vždy v nich cítia hlbokú a nežnú lásku.

Manželka je slnkom rodiny pre svoju žiarivú prirodzenosť, pre svoju dôstojnú prostotu a pre kresťan-

skú a počestnú šľachetnosť, ktorá sa prejavuje v sobranosti a správnom smýšľaní, priamosti, v jemnej súhre správania sa a šatenia, ozdobovania a chovania, ktoré musí byť odmerané aj milé súčasne. Nežné city, pôvabný výraz tváre, mlčanie a milý úsmev, blahosklonný pohyb hlavou robí ženu milú ako vyvolenú, ale predsa jednoduchý kvet, ktorý roztvára svoju korunu, aby prijal a odrážal farby slnečného svetla. Keby ste vedeli, aké hlboké city lásky a vďaky vyvolá takáto žena a matka v srdci otca rodiny a detí! Anjeli, ktorí strážite dom takejto ženy a ktorí počúvate jej modlitbu, naplňte nebeskou vôňou takúto domácnosť, kde prebýva kresťanské šťastie! P i u s XII.

Kedy hovoriť a kedy nie.

Všetko má svoj čas, vraví sa v knihe Kazateľ (3, 7), aj čas mlčania aj čas hovorenia. Je naozaj umele mlčať alebo hovoriť vždy vo vhodný čas. Človek sa rád vyhovori, rád si odľahčí a nerád mlčí ani vtedy, kedy by naozaj mal mlčať. Preto celkom správne pomenovali ľudia mlčanie zlatom. Ale zas nesmiem mlčať, keď mám hovoriť. Mlčanie rodičov, predstaviteľných, bratov, sestier alebo priateľov je hriechne, keď mlčia pri chybách alebo hriechoch tých, o ktorých sa majú starať z lásky alebo zo spravodlivosti. Veď koľkí už zhréšili proti bratskej láske alebo proti stavovským povinnostiam len preto, že mlčali, keď z povinnosti mali hovoriť! A je to dosť ťažké, lebo hovoriť v takýchto prípadoch nám prekážajú zvyčajne druhotné záujmy, ako napríklad vedomie, že napomínaný naše slová neprijme, zle si ich vysvetlí; nuž a aby sme vyhlí neprijemnosťiam, mlčíme, nemáme odvalu povedať karhavé slovo.

Ale ako hovoriť? To je to najťažšie, a tu chybuje najčastejšie, preto naša reč býva bezvýznamná. Teda, povedzme vždy len to, čo treba povedať, nič viacej! To je prvá podmienka múdrej reči. A keď už niečo chceme povedať, vyberme si na to najvhodnejšiu chvíľu, nehovorme ani veľmi skoro, ani neskoro. Keď povieme niečo veľmi skoro, predbehli sme vhodnú chvíľu; keď povieme neskoro, vhodnú príležitosť sme zmeškali! Napokon tretia podmienka múdrej reči: povedať všetko primerane, dôstojne, čo sa musí prejavíť na celom našom vonkajšku, na tvári, v hlasé samom, v pohyboch, vo výbere slov a výrazov; slovom, hovoriť musíme veľmi opatrne, lebo jedno nepremyslené slovo môže pokaziť všetko. Preto svätý Jakub napísal, že každá prirodzenosť zvierať dá sa skrotiť, len jazyk nikto z ľudí nemôže skrotiť, preto ho apoštol vyhlásil za nezbedné zlo, plné smrtonosného jedu. Vidieť to najmä v živote ľudí, ktorí

úprimne sa chcú zdokonaľovať. Ich duša rastie v ctnostiach, rýchlo pokračujú k cieľu, len v ovládaní jazyka ostávajú vždy začiatočníci. Hej, to je tá trhlina, ktorou vchádza do duše voda, a s ňou neraz aj zrútenie celej duchovnej budovy. Svätý Jakub vyhlásil, že človek, ktorý sa v reči neprehreší, je dokonalý. Reč je vonkajším prejavom vnútorného sveta našej duše; nedokonalosť v reči, v úsudkoch, je znamením vnútornej slabosti duše. Čím užší bude náš vzťah k prvej Pravde, ktorá sa nemôže mylíť, tým dokonalejšie vyjadríme pravdu v reči, ktorou chceme bližného obohatiť.

Müller.

Svätý Bernard študentom.

Niektorí študujú, aby veľa poznali, a to je zvedavosť. Iní zasa študujú, aby boli známi, a to je márnosť. Niektorí študujú preto, aby mohli iným rozdávať svoje učenie, a to je vypočítavosť bez šľachetnosti. Sú aj takí, čo štúdiom seba vzdelávajú, a to je múdrosť. Napokon niektorí študujú preto, aby poučili svojich bližných, a to je láska.

Súdme spravodlivo.

Večer, keď si človek pomyslí, že zas má jeden obyčajný deň za sebou, v myšlienkach prebehne nad dennou prácou, aby vedel, čo dobrého vykonal. Vravíme, že spytuje si svedomie. A keď človek nie je úzkoprsý sebec, denne sa presvedčí, že v mnohých veciach bol nedokonalý, polovičitý, podpriemerný, preto v mnohom sa musí napraviť, mnoho zo života odstrániť. To je osobné spytovanie svedomia. Lež v každom človekovi je aspoň kahanček lásky, preto miluje bližného, preto sa postará, aby sám spytoval naše svedomie, aby nám poradil, aby nás skritizoval, aby nás priviedol na lepšiu cestu. Spytovať svedomie iného je logický nesmysel; ale v živote nelogických ľudí aj to je prípustné, je to fakt, proti ktorému neplatia argumenty logiky, preto postačí, keď si všimneme samú skutočnosť. Ten, čo spytuje naše svedomie (v ľudovej reči vravíme, že kritizuje), vžije sa do bohatstva osobnej dokonalosti, z ktorej potom vyplýva vedomie dôležitosti osobného poslania a duševnej dokonalosti. Začne súdiť. Súdi prísne, a keď súdená osoba sa ohradzuje, sudca zakričí: Ticho, teraz ja mám slovo, buď trpezlivý, konám to z nezištnej lásky k tebe! Keby tu nebolo mňa, kto ti to povie? Myslím to vážne, ide o teba. Kritizovaný pacient mlčí, ale len dotiaľ, dokiaľ musí. Svedomie začína sa mu ozývať, a keď ho pripustia k slovu, hlboko si vydýchne a povie: Kedy si bol menovaný za sudou môjho sve-

domia? Potom si začnú obidvaja vyčítať možné aj nemožné veci, a príde to zvyčajne tak ďaleko, že povynášajú na božie svetlo také veci, o ktorých spoločnosť nemusela vedieť, o ktorých vedeli iba oni, vždy dobrí priatelia. Keď sa o tom dozvedia Tudia, čo bažia len po vymyslených novotách, majú z tohto súkromného „spytovania svedomia“ nevšednú radosť, a dobrí katolíci nevedia, komu veriť, na ktorú stranu sa prikloniť. Výsledok týchto posudzovaní je vždy rovnaký: Tajná nenávisť, závisť, ktorá prehlbuje priepasť na obidvoch stranách a zaviňuje mnohé nerozumenia.

Chráňme sa úsudkov, ktoré bližnému nepomáhajú k dobru, ale ženú ho do bahna špiny a nedokonalosti. Nepokladajme sa za ochrancov a strážcov katolíckej a náboženskej rýdzosti a za neoceniteľných služobníkov Cirkvi svätej. Tým nikoho nezachránime, dokážeme len jednu vec: Druhého budeme chrániť, a pritom ukážeme toľko osobných nedokonalostí, že naša námaha nebude prejavom lásky k bližnému, ale násilným uplatňovaním nášho sebeckva.

Nezabúdajme pri tých úsudkoch aj na to, že sme Tudia a že neradi sa dívame na pravdu, v ktorej vidíme seba samých v pravom svetle. Pravda nás môže niekedy prekvapiť, môže nás rozčúliť, ale na tom nezáleží. V každej kritike je zrunko pravdy. Pravda, neospravedlňujeme spôsob, ktorým nám niekedy vyčítajú chyby; ale to nie je naša vec, to je vec svedomia toho, ktorý nás súdi. Súďme prísne a spravodlivo seba samých, nič si neodpusťme; pravdu musíme prijať aj od tých, ktorí nemajú úmysel pravdou nám pomáhať, nás dvíhať. Ale na tom nezáleží; postačí, keď sa zriekneme nedokonalostí, ktoré nám vyčíta vlastné svedomie a na ktoré nás upozorňuje náš osobný priateľ, ktorý nás súdi. Müller.

Novokňazom.

Chceme kňazov! A čo potom, povzdychol si starý farár, unavený spovedaním detí. Bolo to v čase môjho prvého svätého prijímania. Pamätám sa, aký som bol nešťastný pre túto nezmeniteľnú otázku. Neskôršie sa mi zdalo, že toto by bola dobrá odpoveď:

„A potom, vravíte?“ To je jednoduché. Potom si žiadam vaše srdcia. Choem, aby ste splnili slová Majstra, aby ste dali svoj život za mňa. Ináč ste iba robotníkom, zlým pastierom, ktorý nepozná svoje ovečky a ktoré ho tiež nepoznajú. A potom, keď príde zlodej, nájde vás spať, a to tak hlboko, že budú vás musieť prebudiť zvukom siednych trubačov súdu.

Tak vzlyká dnes každá duša, ktorú nič nevykotalajilo zo správnej cesty, ani odpadlivosť tých „najlepších“.

Chceme kňazov. Hej, iných kňazov. Takých, čo by boli bratskejší inteligenciám, ktorí by milovali krásu a veľkosť až do smrti.

Ziada sa od vás, páni nástupcovia apoštolov, aby ste neodháňali chudobného, ktorý hľadá Ježiša, aby sa vám neošklivilí umelci a básnici, aby ste neposielali do nepriateľského tábora svojou nespravodlivosťou. nerozumom a potupami toho, ktorý si nič lepšie neželá, ako bojovať pri vašom boku, keď budete dostatočne pokorní, aby ste mu vedeli rozkazovať. Ale vy nechcete nič vedieť, spokojne podriemujete nad ranenými, ktorí krvácajú alebo umierajú, a keď zúfalý výkrik násilne vám otvorí oči, viete povedať, iba toto: A potom, moje dieťa? A vtom hneď zaspíte, a budete sa čudovať, že nevládnete nad svetom.

Léon Bloy: Le désespéré.

Spolubratom.

Vidím v sebe iba hriechy, a Boh nedopustí, aby som ich všetky videl, lebo potom pokušenie k zúfalstvu bolo by veľmi silné. Proti tomuto pokušeniu mám iba jeden liek: Padnúť pred svätostánok, ako keď pes sa krčí k nohám svojho pána... Iste je veľa dobrých a počestných kňazov; ale aby kňaz mohol slúžiť svätú omšu, mal by byť svätý.

Svätý Ján Vianey.

Neshoda v názoroch.

V súkromnom aj vo verejnom živote vidíme spolupracovať ľudí, ktorí v názoroch na niektoré veci sa nevedia dohodnúť, každý z nich má inú mienku. A človek je naklonený hneď k úsudku, že tí ľudia sa nemilujú, že medzi nimi je nesvornosť. Ale nie je to tak; netreba sa nad tým zarmucovať. Len potom by bolo zle, keby tá neshoda v názoroch porušovala pokoj a lásku. Ide najmä o akúsi rôznosť mienok v náboženskom a v duchovnom živote, ktorá môže byť príčinou nespokojnosti svedomia jemnejších duší. Tie nech čerpajú útechy zo slov svätého Tomáša Akvinského, ktorý vraví: „K priateľstvu nenáleží svornosť v názoroch, lež svornosť v dobrách, najmä vo veľkých dobrách, ktoré patria k životu: lebo nedorozumenia v maličkostiach nie sú vlastne nedorozumenia. Preto nič sa nemôže stať, keď tí, čo sa naozaj milujú, rozchádzajú sa v názoroch. A to neodporuje pokoji. Lebo názory náležia k rozumu, ktorý pred-

chádza žiadosť, ktorá sa spojuje pokojom. A podobne, keď je svornosť vo veľkých veciach, niečo neshôd v maličkostiach proti láske, lebo takáto neshoda je z rôznosti mienok, keď totiž jeden si myslí, že niečo náleží k dobru, o ktorom sa obidvaja shodujú, a druhý si zas myslí, že k nemu nenáleží. Preto, takáto rôznosť v maličkostiach a v názoroch odporuje dokonalému pokoji, v ktorom dokonale poznáme pravdu a kde bude vyplnená každá túžba; ale neodporuje to nedokonalému pokoji, aký je na zemi." Nedorozumenia v maličkostiach, rôznosť v názoroch, toto všetko iba povzbudzuje človeka, aby úprimnejšie hľadal pravdu, aby sa presvedčil, či sa nemýli. V duchovnom a vôbec v náboženskom živote máme jeden cieľ, a k tomuto cieľu vedú mnohé cesty. Po niektorých musíme ísť, niektoré zas jednému vyhovejú, druhý sa na nich nudí a unavuje. Preto neshoda vo výbere týchto cestičiek alebo prostriedkov nie je znamením nesvornosti.

Müller.

Na poctu zbraň!

Vypäté postavy, jednoduchý trojtakt dvíhania pušiek, helmice, pri nich bodáky: Generalissimus- Ježiš prechádza. Pocta zbraní mimovoľne zatrasie našou ospalosťou a dá nám na chvíľu pocítiť ľudsky makavým spôsobom pôsobivosť Ježišovho svrchovaného Majestátu. To vypätie hrude je naša snaha po sobranosti. Pocta zbraní, to je naša modlitba.

Poctu našich zbraní Ježiš zaslúži si denne. Veď čože je nám každý deň, ak nie väčší-menší úsek z frontovej akcie, ktorú podnikáme pre oslavu nášho Boha a pre svoju spásu? „Nemo legitime coronatur, nisi legitime certaverit. Nikto nebude korunovaný, ak riadne nebojoval“, hovorí svätý Pavol, gigant činnosti a kontemplácie.

Slávnostnú poctu zbraní nám prichodí dávať aspoň dva razy denne: 1. ráno, keď svieži deň velí nastúpiť do pozícií. Naše zbrane sú vypočítuté, obnovené. Vzdávaním pocty Generalissimovi sa však len zostria, stvrdnú a zligocú sa leskom milosti,

2. večer, keď zaprášeni, uznojení, s vencami víťazstva, ba hádam aj s ranami a odreninami, opúšťame pozície životného postavenia a prv, ako by sme zaspali, vzdávame Bohu poctu posledným rezkým vzopätím ducha: modlitbou, vďakou a spytovaním svedomia.

No ranná a večerná modlitba má byť pohľad nazad do zákopov uplynulého dňa. Ona musí byť aj našou vzpruhou, našim posvätením a obetovaním celého nášho bytia do služieb vôle božej. Ak sa pousilujeme o splnenie tejto podmienky, každý aj ten naj-

skrytejší a najmenší úder našej zbrane dostane schválenie božieho zaľúbenia.

Aký to obrovský rozdiel vo vojnovej taktike života: vôľa božia a vôľa naša — obetovať svoje zbrane a každý ich úder do služieb Boha alebo svojho, azda skrytého sebeckta. Vojaci Kristovi, pozor! — Zbraň, zahrdzavená naším sebecktom v duševnom snažení, nehodí sa na poctu, keď prechádza popri nás Generalissimus.

E. Macák, SS.

Preč s bremeňom práce!

Áno, preč s tým neznesiteľným balvanom! Koľko nudy, nepokoja a nervozity nám vtlačá do duše! Koľko vrások otroctva a šablonovitosti vyrýl nám na mäkké, hladké tváre! Či nám to môže niekto zazlievať, že nás už pochytila nechuf ustavične omalať v rukách tie úradné akty, zápisnice, klepať na stroji celé hodiny, účtovať, podpisovať a pečiatkovať listiny? A tie ošúchané učebnice doma, v triede; nevďačnosť žiactva a okolia, v ktorom účinkujeme! A koľko ohľadu musí mať človek pritom voči iným! Naozaj, bremeno takéhoto jednotvárneho života dusí človeka ako dajaká mora. Nuž a pridajte k tomu aj veľký sklon vzdelaného človeka k náročným zábavám, kratochvíľam a pohodliu... Ale, načo tu bedákať, či z nás ten balvan azda niekto odvalí? Či jesto liek na túto chorobu? Ó, hej! A pripravíte si ho sami. Jeho recept je veľmi jednoduchý: Premeňte prácu na modlitbu! Hlavné podmienky tejto podstatnej zmeny sú: stav milosti posväcujúcej a čistý úmysel konať všetko z lásky k Bohu. Všetko! A vytrvajte! Ak ochabneme, podľahneme starej chorobe, vzchopme sa znovu a znovu a to aj vtedy, keby sme museli začínať každý deň. Čistý úmysel s predpokladom milosti posväcujúcej je v duchovnom živote ten čarovný prútik, ktorý márne hľadali stredovekí alchymisti, aby mohli premieňať podstatu vecí (napr.: hlinu na zlato). Snaživci po hlbšom dokonalejšom živote majú ustavične naporúdzi ten čarovný prútik, ktorý má moc premeniť škálu hierarchických hodnôt: nižšie hodnoty na vyššie. Treba ním len vytrvalo šibať, lebo aj na naše denné práce vzťahujú sa slová božského Učiteľa: *Facite vobis amicos ex mammona. Robte si priateľov z mamony.*

Ak zužitkujeme túto tajomnú silu svätej alchymie podľa predpísaného návodu, môžeme byť istí, že čo sme dosiaľ robili len bez vnútorného kresťanského zamierenia, len pre prednostu kancelárie, pre svojho nadriadeného, pre nevďačné žiactvo, pre neposlušné deti, pre svojich profesorov, pre nechápavý ľud, pre zem, zisk a zárobok, budeme robiť predovšetkým pre

Boha. Šéf, profesor, žiaci, chovanci, ľud, zárobok pre rodinu atď., bude brať v našom duševnom snažení, v našej práci len akcidentálnu, druhoradú úlohu, čiže — aby sme si to konkrétnejšie povedali — ja už nepracujem pre neho, pre nich, ako doteraz. Ba nepracuje tu už ani moje telesné smýšľajúce ja, lebo žije vo mne Kristus svojou milosťou a účinkuje vnútorne aj navonok mojou spoluprácou s touto milosťou. Len takto strasieme so seba po čase bremeno nudy, nechuti a odporu k práci, ktorá je ináč zapísaná do registru pokánia za hriech dedičný. Milosť posväcujúca a čistý úmysel nielen zmenia jej trestnú funkciu, ale dajú jej vnútornú hodnotu kresťanskej skutočnosti a povýšia ju na radostnú a vznešenú bohoslužbu aj v kancelárii, v škole, všade, v každej činnosti. Bremeno práce, povolania, kdeže sa podela tvoja neznesiteľná farcha?

E. M a c á k, SS.

Vojna.

Všemohúci Boh urobil človeka pánom stvoreného sveta, korunou; spraví niekoho pánom, vládárom, je vyznamenaním. Poverenie spravovať je zodpovedné. Správca musí od Boha sverené poklady spravovať pre česť a chválu božiu tak, aby spríjemnil si život a spríjemnil ho aj iným, aby spoločne dosiahli večný cieľ. Už našim prvým rodičom vkradla sa pri spravovaní do srdca pýcha, a ňou ovládaní spreneverili sa vládnutiu. Ovládani pýchou zhrešili. Nad pokorenými hriešnikmi Boh sa zmiľoval, ale ich potomkovia zdedili utrpenia hriechu. Za hriech pokorené ľudstvo veľmi dlho očakávalo Vykupiteľa, až sa z poníženej Panny narodil, aby svojou smrťou na kríži smieril človeka s Bohom. Hriech je najväčšie zlo; musela byť donesená zaň najväčšia obeta, aby bol odpustený. Ale po ňom ostala nezmazateľná stopa: náklonnosť k zlému. Pri obetovaní prvých bratov zasa zvíťazila z pýchy zrodená závišť pre prijatú a odopretú obeť, ktorú priniesli z najmilšieho baránka a len z pozadného obilia. Nad pravdou zvíťazilo zlo; vrah tiež zahynul ako tulák.

Kliatba hriechu zvíťazila u prvých bratov, zvíťazi tiež u národov nad porozumením, nad láskou. Nerasty, rastliny a zvieratá bohatou pestrosťou a rozmanitosťou sú na česť a chválu božiu, len človek ako vládár sveta neuznáva Boha, lebo hreší. Pohnútkou pokusu vystaviť babylonskú vežu bola opäť pýcha. V tom väzi neshoda národov, lebo ich kolíska vznikla z úkonu, čo sa z pýchy zrodil. Dejiny ľudstva sú výstražnou učiteľkou len na papieri, lebo pre hrešenie nevšimame si ich. Ako presvedčivo nás poučujú,

že ľudia v pokoji, ničím a nikým nevyrušovaní, nevedia prežívať rozumne blaho šťastného pokoja, ale vo svojej krehkosti, vo svojich slabostiach veľmi radi sa dávajú uchvátiť naruživostiam a vášňam. Matka všetkých hriechov pýcha rodí otrokov nadutosti a celý rad ostatných hriechov; až sa nádoba preplní, za oddávanie sa rozkošiam musí prísť trest, dopustenie, navštívenie, utrpenie alebo vojna. Vojna! Možno povedať, že nás tak často navštevuje, že temer každá generácia prežije po krátkom pokoji víchricu krvavej vojny. Vojna je nezapierateľné zlo; teda Boh so zlým ani spomínať nemôžeme. Boh nechce zlo; ako nekonečná Dobrota ani nemôže chcieť, ale ako nekonečná Spravodlivosť a nekonečná Múdrost môže dopustiť niečo len bolestne znášateľného pre potrestanie zla, teda aj vojnu. Keď túžime po odplate dobra dobrým, prečo sa nám nepáči odplata zla zlým. Poznanie seba je najväčšia múdrosť; prečo teda ťažko znášame utrpenia, a dobro nám lahodí. Skúmajme len svoje vnútro, či sa azda nenájde v nás toho zla až príliš mnoho, ale dobro ani pri hľadaní so sviecou by sme nenašli. Keďže je toho zla, tých hriechov tak mnoho v nás, prečo sa aspoň nepriznáme k hriechosti. Obava pred trestom nám v tom zabraňuje. Buďme dôslední v priznávaní, a uvidíme, že vojnu ako dopustenie, navštívenie, utrpenie a trest boží sami sme si privolali na seba a na iných pre spáchané hriechy. Proti zlu, trestu sa vzpierame. Prestaňme hrešiť, kajajme sa, číňme pokánie, pokúsme sa obľúbiť si, pestovať a činiť dobro. Vojna, následok zla, bude odstránená od nás a nastane odplata za dobro. Túžobne očakávaný pokoj opäť bude nám daný, ktorý nás blaží, lebo vojna je utrpenie. V utrpení je akosi prirodzenejšie naše vrúcne obrátenie. Ale nestačí len vyznať sa z hriechov, lebo vojna zastihuje mnohých smrťou pokrvných, stratou hmotných prostriedkov a iného časného dobra. Naliehajme teda aj na iných, aby spolu s nami začali život iný, život Bohu milý, nielen pre odvrátenie zla, ale pre samé dobro, ktoré je ctosťou. Tá je Bohu milá. Preto bude prijatá, povšimnutá, odplatená dobrým, a zlo bude odvrátené od nás.

— K —

LITERATÚRA.

HIERONYMUS WILMS, OP: Der Kölner Universitätsprofessor Konrad Köllin. Albertus Magnus Verlag, Köln-Rhein 1941, str. 143, broš. RM 7. V sbierke Quellen und Forschungen zur Geschichte des Dominikanerordens in Deutschland

ako 39. sväzok vychádza historicko-teologická štúdiá o veľkom vykladačovi svätého Tomáša Akvinského Konrádovi Köllinovi. Köllin je málo známy, hoci nijako neustáva za bohovedcami nielen svojich čias, ale všetkých vekov. Právom ho porovnávajú s kardinálom Kajetánom, OP, ktorého výklady k Sume svätého Tomáša sú najlepšie. Köllin bol dlhoročným profesorom kolinskej univerzity, a z tejto činnosti vznikol aj jeho komentár k Sume. V tom čase nemeckí dominikáni tuho bojovali proti luteránstvu. Preto, keď chceme pochopiť Köllinov výklad k Sume, musíme sa vžiť do jeho čias, lebo v jeho výkladoch sú zjavné stopy tohto boja, na ktorom sa zúčastnil veľmi účinne. V tejto knihe je objasnená jeho vedecká činnosť s hľadiska historicko-teologického. V siedmych hlavách autor vysvetľuje: Život Köllina, shodnocuje jeho výklad k Sume, ďalej líči Köllina ako moralistu, apologetu, inkvizítora, kolinskeho priora, a končí všeobecnou charakteristikou jeho životnej práce. Kniha bude slúžiť najmä tým, čo sa zaujímajú o reformačné hnutie v Nemecku a čo študujú dejiny katolíckej bohovedy. Köllin v katolíckej bohovede je taký veľikáš, ktorého načim poznať ako najlepšieho vykladača mravouky. — im.

FRANZ WEISS: *Das Leiden und Seine Verklärung*. Verlag Benzinger, Einsiedeln-Köln 1942, str. 184, broš. RM 3.80, viaz. RM 4.90. Nepoznám knihu, v ktorej by bol vysvetlený smysel ľudských bolestí a skúšok tak, ako v tejto knihe. Autor vychádza od výroku Krista Pána: Či nebolo treba Kristu toto trpieť a tak vojsť do slávy? Tieto slová privlastňuje aj ľudom a na tomto základe hľadá smysel ľudského utrpenia. Študuje problém bolesti v pláne božom, aké požehnanie prináša bolesť, ako súdili o bolesti učiteľa apoštolských čias v jej vzťahu k trom božským ctnostiam. Najlepšie vysvetlenie účelu utrpenia nájdeme v živej knihe bolesti na kríži. Kríž bol bránou, ktorou vstúpil Kristus Pán do nebeskej slávy. Bolesťami, utrpením vydobil sebe aj nám najväčšie víťazstvo. V utrpení sa ukázala jeho najväčšia láska, obetavosť, veľkodušnosť a vôbec duchovné hodnoty, ktoré sa nemôžu porovnať s dočasným utrpením. V knihe nájdete rozuzlené mnohé problémy, ktoré trápia aj dnešného človeka. Odporúčam na rozjímanie a na duchovné čítanie. — im.

PETER LIPPERT: *O láske aj bolesti*, 3. vyd. Nakl. Fr. Urbánka, Trnava 1942. Slovenskí katolíci si obľúbili Lipperta, o čom svedčí už tretie vydanie tejto knihy. Lippert vedel rozprávať rečou moderného človeka, lebo dotýkal sa vždy problémov,

pred ktorými ľudia stáli bezradne. Prinášal lieky na rany, ktoré boli najbolestnejšie, preto sa stal slávnym. Jeho myšlienky, jeho riešenie je aj dnes časové. Preto sa tešíme tretiemu vydaniu tohto výboru z jeho diel a knihu vrelo odporúčame. — im.

PAMÁTIK na zesnulého Karla kardinála Kašpara. Nakl. Vyšehrad, Praha 1942. Cena Ks 95. V knihe sú vylíčené posledné chvíle a slávny pohreb kardinála Dr. K. Kašpara. Tento veľký muž katolíckeho Česka nám Slovákom nie je cudzí. Spomeňme si len na jeho návštevu k našim slovenským biskupom, ktorá bola prejavom jeho veľkňazskej lásky ku všetkým slovenským katolíkom. Väčšia časť pamätníka je vyplnená obrazmi z jeho pohrebu v Prahe. Technická úprava knihy je prvotriedna. — im.

VILIAM TOWER: Kristova vôľa. Preložil Ignác Obrokta. Nakl. Urbánek, Trnava 1942, str. 103, Ks 6. Praktická mravouka, vysvetlená v rámci božích príkazov. Autor chce priblížiť krásu a spolu prakticky význam mravných zákonov každej duši, preto v stručných odpovediach shrnuje všetko, čo prináša denný život, aby poukázal na pravý smysel života a na ďalekosiahle škody, zavinené obchádzaním božích zákonov. Knižička pre mládež aj pre starších. — im.

GEORGE ELIAS ZACHARIADES: Tübingen und Konstantinopel. Verlag Gerstung und Lehmann, Göttingen 1941, str. 109. Na historickom podklade líči Z. rokovanie Crusia s gréckou pravoslávnou cirkvou. Luther mal polemiku s Eckom v otázkach východnej cirkvi, a zrejme, zaujal stanovisko protipápežské. Ďalej v knihe je historicky rozobraté rokovanie medzi východom a západom v stredoveku, potom ako bol riešený pomer protestantov k východu. Z protestantských bohovedcov je známy iba Martin Crusius, ktorý rokoval s carihradským patriarchom Jeremiášom II. a mal čulý styk s predstaviteľmi východnej cirkvi. Knižka historicky cenná, bude zaujímať tých, čo študujú náuku východných teologov o cirkvi. — im.

GERTRUD VON LE FORT: Poslední na popravišti. Preložil Ján Zahradníček. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 96, broš. Ks 18, viaz. Ks 28. Dostaf v mis. kníhkup. v Nitre. V novele sa vypráva o hrdinskej smrti šestnástich karmelitiiek z Compiègne, ktoré stáli vo francúzskej revolúcii. Aj u týchto slabých, bezmocných žien mučeníctvo sa ukazuje, nie ako víťazstvo človeka, ktorého sily sú obmedzené a slabé, ale ako víťazstvo Boha samého. Kniha pútavá. — im.

prítom nevylučuje ľudovú činnosť, lebo každý domínikán musí sa špecializovať na taký druh apoštolátu, ku ktorému má najužší vnútorný vzťah a kde najdokonalejšie uplatní vedecký program rehole. Naši kňazi pracujú na všetkých poliach náboženského a kultúrneho života, lebo Pravda, ktorej slúžia, musí prežiariť každý úsek života, preto musia ísť všade, kde vidia nesmrteľné duše. My na Slovensku ešte len začíname. Je tu ešte veľa úhorov, ktoré čakajú na robotníkov; preto voláme vás, maturanti, do dominiánskej roboty. Prihláste sa v redakcii Smeru, kde vám dáme podrobnejšie informácie.

K. Ž. Keď pristupujete denne ku svätému prijímaniu, spovedajte sa aspoň dva razy mesačne. Nie je to, pravda, predpis alebo zákon, ktorý by viazal pod hriechom, ale pre váš duchovný život bude užitočnejšie častejšie sa spovedať. Nájdite si duchovného vodcu, ktorý vám najlepšie poradí, čo robiť v jednotlivých prípadoch.

A. R. Sklamete sa iba v tom, čo vám nikdy nechcel dobro úprimne. Ale o добрote Pána Boha vôbec nesmiete pochybovať. Veď skúšky a nevypočutia vašich modlitieb nie sú ešte znamením, že Pán Boh Vás nemiluje. Hej, aj v krížoch vás miluje! Ľuďom dôverujte potiaľ, pokiaľ si to zaslúžia, lebo najväčšiu bolesť pocítite vtedy, keď vás opustia tí, ktorým ste dali svoje srdce, ktorým ste stopercentne dôverovali, a nezaslúžili si to, lebo naraz vidíte, že bolo to rafinované farizejstvo. Ale nečudujte sa, aj takzvané „pobožné“ duše sú také; to nech vás nijako nepletie.

E. Š. V Smere stále hlásame, že duchovný život nespočíva v chodení z jedného kostola do druhého, to môže byť nevinná hra na svätosť, ale nie duchovný život. Buďte usobrane prítomná na jednej svätej omši, prežite dokonale obeť Kalvárie, a budete z toho mať väčší úžitok, ako tie malé dušičky, čo vyseďávajú na všetkých pobožnostiach, a prítom sú falošné a farizejské. Taki ľudia si myslia, že slúžia Pánu Bohu, kým v skutočnosti slúžia sebe, svojej tvrdohlavosti, svojim osobným chuťkam.

Dary na študentský tlačový fond: MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, 100 Ks; Št. Hudec, kaplán, Rajec, 50 Ks; V. Hromík, kaplán, Dubnica n/V., 48 Ks; O. Medzibrodská, Trenčín, 40 Ks; J. Besslerová, učiteľka, Humenné, 20 Ks; Dr. Št. Dubravec, Nitra, 14 Ks; Dr. V. Marko, Sabinov, 14 Ks; J. Binka, Trenčín, 14 Ks; Rím. kat. farský úrad, Podbrezová, 14 Ks; L. Masník, prokurista, Trenčín, 14 Ks; A. Daničková, Trenčín, 10 Ks; M. Willingerová, Duňov, 10 Ks; A. Durčák, kaplán, Sečovce, 4 Ks; A. Rehák, Trenč. Biskupice, 4 Ks; M. Fiačan, Trenčín, 4 Ks; E. Štrbavý, Nitra, 4 Ks; J. Žiak, V. Hágy, 4 Ks; J. Tlapa, Trenčín, 4 Ks. — **Darcom Pán Boh zaplať!**

Pius XII., pápež pokoja.

Napisał Otto Walter, preložil a doplnil
ThDr. Vojtech Bucko.

Nech niet katolíka, ktorý by si neprečítal život svätého Otca Pia XII. Synovská oddanosť a láska nás má pobádať, aby sme poznali svojho veľkého Otca.

Cena 15 Ks. Skrátené vydanie za 5 Ks.

Objednávky prijíma: ThDr. Vojtech Bucko,
Bratislava, Seminár, Kapitulská ul.

Každý smerista nech si pokladá za katolícku povinnosť odberať

Katolícke noviny,

ústredný orgán Katolíckej akcie na Slovensku.

Prinášajú časové úvahy a štúdie zo všetkých odborov národného aj náboženského života. Získajte im odberateľov.

Objednávky prijíma:

Administrácia **KATOLÍCKYCH NOVÍN,**
Bratislava, Ulica Rodobrany 12.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.